

TULIPÁN GYERMEK OTTHON

DARVAS JENŐ.

BUDAPEST
KORONAHERCEG U. 9.
TELEFON: 109-02.

Arjegysek ingyen és bérmentve.

Elsőrendű kanári tenyésztő!!!

Ajánlok több éven át tenyésztett kanári madarakat, melyek minden kiállítás kizárólag aranyérmekkel és magas díjazással jutalmazták. Kétszáz darabja 7 forinttól 20 forintig és feljebb; nőstények 2-30 ltr 1-3 forintig. Lezszebb karácsonyi, újévi és névnap ajándék. **Varjú J.** német kanári madár- és nyest-tenyésztője, Budapest VIII. kerület, Illyusáti-utca 11. l. em. 14.

Hölgyek figyelmébe

Mielőtt divatos női készítményt vásárolna, kérem tekintse meg

PAPEK JOZSEF
bőröndös és finom bőr-
árú készítő kirakatait
Budapest, VIII., Rákóczi-út 15.

Nemzeti Antiquarium

könyv- és műkereskedés
BUDAPEST, V., Váci-körút 42.

Vesünk könyveket, nagy könyvtárakat, régi nyomtatványokat, okleveleket, híres emberek levelezéseit, festményeket, metszeteit, mindennemű régiségeket a legmagasabb áron készpénzért.

NÉZZE MEG!

vásárlási kényszer nélkül

BALOGH GYULÁNÁL

Budapest, Kossuth Lajos-utca 8. félelem a szebbnél-szebb női és férfi fehérneműket, a jobb-nál-jobb vászon és asztalmentéket, akkor nem fog máshol vásárolni! Széles választékú menzasszonyi kelengye készítésében.

A **MARGIT-CREME** a fürdőző hölgyek kedvence szépség szerező, az egész világon el van terjedve. Páratlan hatása szerencsés összehangolásban rejlik, a bőr azonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető.
Mivel a **MARGIT-CREME** utánozók és hamisítók, tessék eredeti védjeggyel lezáró dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítménnyel vállal a készítő mindenféle felelősséget.
A **MARGIT-CREME** arctalan, zsírtalan, vegyíztartalmú készítmény, amely a külföldön általános feltűnést keltett.
Ára 1 K. Margit-számpa 70 fill. Margit-póder 1-20.
Gyártja Földes Kelemen laboratóriuma Aradon.
Kapható minden gyógyszerárú, illatszert- és drogus-üzletben.

„FAMOS”

legjobb és legolcsóbb uti palack

vadászoknak, turistáknak, betegeknek stb. különösen alkalmas! — „FAMOS” legújabb palack italok hidegen vagy melegen tartására! — Hideget hidegen, melegét melegen tart 24 órán át minden előkészület nélkül. Legfinomabb műbőr burkolattal, szolid és tartós kivitelben, lecsavarható kupakkal, mely ivópohárnak használható.

Árak: 1/4 liter 8 korona, 1/2 liter 10 korona, 1 liter 18 korona.

Keleti J. Brest, IV 2., Koronaherceg-u. 17/1

HALTENBERGER BÉLA

ruhafestő-, vegytisztító- és gőzmosó-gyára **KASSA**
ruhákat, felöltőket, télikabátokat, mindennemű ruhá-
neműeket a legsebesebben tisztít és fest. — Gullérok,
kézelők hófehérre tisztítottak. — Alapítási év 1810.

MARGIT GYÓGY- FORRÁS

Beregmeze.

gyomor, belek, húgyhólyag: különösen a légző-
szervek hurutos bántalmainál igen jó hatású még
... akkor is, ha vérségek esete forog fenn. ...
Megrendelhető: **ÉDESKUTY L.**-nél Budapesten és
a forrás kezelésénél Munkácsban.

Ez az, a milén akarok!

Palma Kaucsuk Cipőárú

Ezredéves országos
kiállítás díszoklevél

MAGYAR FÉM- ÉS LÁMPAÁRU- GYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Budapest-Kőbánya.

Petroleum - lámpák Szesz - lámpák
leggyorsabbított a legbiztosabb.

Légszesz- és villamos
csillárok.

Fém- és díszműtárgyak.

Valódi király-olaj
a legjobb biztonsági petroleum

Raktárak:

Budapest: II., Szilágyi Dezső-
tér 3., V., Gizella-tér 1., VI., Te-
rész-körút és Király-utca sarkán,
VIII., Üllői-út 2. Kálvin-tér sar-
kán, X., Jászberényi út. Pozsony:
Lőrinczkapu-u. Kolozsvár: Má-
tyás király-tér 3. sz. Debrecen:
Simonyi-utca.

Fa- és bársonybeégető

szerszámok és anyagok, lombfűrés, faragás,
dus választékban

Fischer
László-
nál.

Juwel fabeégető.
Amateur cikkek, korecsókák, háztartási és egyéb vasárak üzletében
kaphatók. Budapest, IV., Károly-u. 1. VIII. sz. hullában.
Tes-ék árjegyzéket kéri: ingyen és bérmentve küldöm.

ARGENTOR-MŰVEK

RUST és HETZEL cs. és kir. udvari szállítók
Gyári raktár: Budapest, IV., Váci-utca 5. sz. Telefon 73-25.

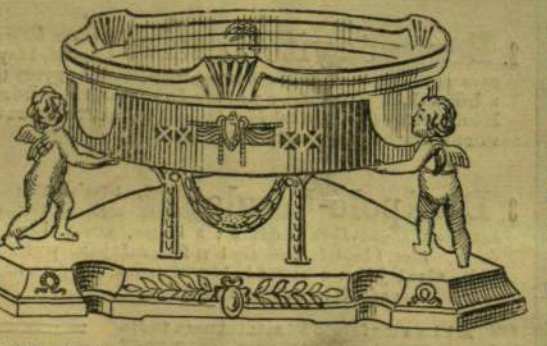
a t. ez. közönség b. figyelmébe ajánlják dusan felszerelt raktárakat elsőrendű saját gyártmányaikban.

Dús választék karácsonyi és újévi ajándékokban.
Virágállványok, asztaldíszek, gyümölcstartók, kávé-, tea-,
jour-, likör-, bor- és toalett-készletek, képek, stb.

Evőeszközök
a legjobb minőségben

Képes árjegyzék
ingyen és bérmentve.

További fióküzletek: Bécsben I., Kärntnerstr. 26, VII., Mariahilferstr. 58, VII., Kaiserstr. 83. Brünnsben Ferdinandstrasse 11. stb.

Dús választék nász-, születés- és névnapj valamint
egyéb alkalmi ajándékokban. Iróasztal- és dohányzó-
készletek, csukorkosarak, vajtartók, cigarettatárcák stb.

ARGENTOR-EZÜST

a legjobb minőségű
chinezüst, tartós,
könnyen kezelhető
a használatban.

Képes árjegyzék in-
gyen és bérmentve.

50. SZ. 1910. (57. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, DECEMBER 11.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek: Egész évre — 20 korona
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A „Világkronika”-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekre a postailag meg-
határozott viteldij is eszotandó.

A NEMZETI SZALON TÉLI KIÁLLÍTÁSA.

Az EGYIK GYŰJTEMÉNYES kiállítás, melyet a Nemzeti Szalon téli tárlata bemutat, Adrian és Marianna Stokes gyűjteménye, elsősorban nem művészeti célokat szolgál. Eszköze akar lenni annak az anyira megszokott, lelkesedéssel teljes hála lerovásnak, melyet fajunk a hatalmas nyugat mindazon fiait környezi, kik néha-néha elvetődnek hozzánk hazánk szépségeit, népünk sajátságait újra és újra felfedezni, honfitársaik előtt ismertetni.

Stokes és neje több ízben jártak minálunk. Itt festett képeiből 1907-ben Londonban is rendeztek kiállítást; egy pillanatra tudomást szerzett ismét az angol sajtó a mi létezésünk-ről, sőt egy publicista, A. C. Black, rájuk bízta Magyarországról irandó művének illusztrálását. A hála lerováson túl azonban nem sok ezelt szolgál képeiknek kiállítása, nem művészeti esemény, mert művészi szempontból kevés a mondanivalójuk. Hiába magasaltja tudásukat lelkes szavakkal a katalógus előszava, kiállított képeik nem győznek meg

felőle: a kiállítók egyike sem kiváló festő, azok otthon maradnak a maguk szervesen át-
élt, átértett életében s nem járnak idegenbe ethnographiai benyomásokért.

Adrian Stokes, a férj, a jelentékenyebbik, Pontosan kidolgozott, halvány aquarellstílusban tartott képei egy szelid, nyugodt, végtelen természeti hangulatától megfosztott Magyarországot mutatnak, nem a mi egünk mely kéjjet, gomolygó felhőit, nem a mi tájaink életerős zöldjét. Igaz, hogy sok előkelő, le-
higgadt vonást visz bele képeibe, de ez éppen

A NEMZETI SZALON KIÁLLÍTÁSÁRÓL. — TEREM-RÉSZLET.

séggel nem a mi földünk hangulata, nem hű megrögzöttsége a magyar táj karakterének, hanem konvencionális megítélési módja egy angol gentleman-nek, ki a prerafaelizmus erőltetett művészetén nevelődött. Mily előkelő lesz keze alatt még oly téma is, mint a hortobágyi pocsolyában fürdő disznók. Mily szentimentális bágyadság ömlik el a gémeskút képén, melyet Arany két sor verse is jobban jellemez. Nem, ez nem a mi világunk. A mi azon túl marad, a festő művésze épen nem kiváló, nem egyéni, ennek a szelíd, pontos, mindent jelentéktelenül előkelővé tevő halvány aquarellstílusban festő művészi iránynak a mi régebbi generációnak elég ép ily jó, ha nem jobb, képviselőjét adja.

Marianne Stokes képei egyszerű, becsületesen megfestett etnografikus illusztrációk, művészi igény és érték nélkül.

A másik gyűjtemény hazai művészt mutat be, Jávor Pált, ki még nemrég a szolnoki művésztelep tagja volt. Úgy a mint ez a gyűjteménye itt áll, nem annyira fejlődést, mint inkább ingadozást mutat. Senki sem hinné el, hogy a 41. sz. conventionalis arcképet s a jobbál jobb modern stílusban tartott csendéleteket egy ember festette. Arcképein még nem szabadult fel a művész, nem találta meg a maga egyéniségét, de nem találta meg az ábrázoltakét sem. Viszont mily nemesen egyszerű, tömören megragadott, eredeti hangulat ömlik el világos tónusú csendéletein, interieurjein, kerti képein. A »Szegény ember lakása« s a többi intim interieur, csendélet, kerti kép azok a művei, melyek jövő fejlődése iránt sok reményt keltenek: ezek a képei azok, melyeken a fiatal festő gárda egy lelkesen hirdetett jelszava a nagyvonalú, kevés elemű álló hangulatú, szín és vonal egység keresése a leginkább sikerült.

A tulajdonképeni tárlaton elsősorban Bednár János nagyigényű képe a »Parsangi jelenet« öltik szemünkbe. Egy divánon heverő pierrot s egy női akt előkelően tompított szép színekkel, jó vonalkompozícióval, teljes hangulati egységgel keltik fel a farsang bohókás, bizarr, symbolikus voltánál fogva mélyebb gondolatokat is keltő képzetét. Ezt a képét bátran a Műcsarnoki nagy képe mellé sorozhatjuk. Finom tónusával egyik csendélete is kivál.

Góth Móricz itt jobban van képviselve, mint a Műcsarnokban. Tengerparti képe, mely egyszerű eszközeivel Manestra emlékeztet, talán legjobb alkotása, ha ki is esik kissé eddigi modorából, melyet e kiállításon a »Zöld szekrény« s a »Szeptember végén« képviselnek leggyesebben.

Mintha ez a kiállítás az ingadozások tálata volna. *Pentetei Molnár* János két eddigi, szuggesztív modorában megfestett jó csendélete mellett borongós tájképeket is állított ki, »Részlet a városligetből« című képét pedig mintha más, talán az azelőtti Boemm Ritta festette volna. *Glatter* Gyula viszont egy élet-erős, színpompás, jó pleinair képpel lep meg.

Barkász Lajos sötét, kemény színekkel erős, világos ellentéteket nyújtó tájképei szintén figyelemre méltók s *Domíth* József kiváló interieur képének láttára szinte sajnáljuk, hogy festőjük nem sok képpel szerepel.

Monumentális hatásra törekszik színbélieg erősen stilizált képen *Joachim* Ferencz, valamint *Plány* Ervin is, kinek pleinairban festett szent családjá sok helyütt kiesik a maga stílusából.

A portrít-k közül első sorban *Rudó* Ervin erősen dekoratív elemekkel festett képe tűnik fel, mely azonban nem áll a Művészaházbeli kiváló képe színvonalán. *Zádor* István női arcképe szintén komoly alkotás, *Körmendi* Frim Ervintől jobb képeket ad a Művészaház.

Sok csendélet, sok tájkép látható itt még a felsoroltakon kívül, sok, de nem oly jók, hogy különösebb emóciót keltenének. Szerényen húzódnak meg a maguk szentimentális lágy-ságával *Tölgyessy* Arthur képei. *Komáromi Kac*z Endre a Műcsarnokban jobb, *Koszt*a József viszont itt még érdekesebb merev, tarka képeivel, *Kató* Kálmán tájai és *Zord* A. délvideki képei is felelősek.

Boemm Rittát nem akarjuk a többi női kiállító közé sorolni, kik ez alkalommal sem tettek ki túlságosan magukért. Figyelemreméltóbbat

Rechnitz Elsa, Feszty Árpádné, Oppel Magda alkottak. A kiállítás termeit több sikerült szobor díszíti. Kisfaludy Strobl Zsigmond szobrai mellett *Lányi* Dezső szép női alakján, póztikus, sejtelmes szobakútján pihent meg szemünk.

Farkas Zoltán.

TÜRELEM.

Tördelt, bús dallam minden énekem...

Még meddig jördelem?

Oly rég csaltok már, ékes délibábok!

Oly rég-rég hallom már: Csak türelem

Valóvá válnak a virágos álmok,

Mikéért gondverte lelkem úgy sóvárog!

Te, mit érenek hisznek, vallanak

Birkák és szamarak

Váltig hazudván, hogy rózsát teremsz te,

Oh türelem, — zord, gyilkos sivatag

Meddig járlok még, rontásodba veszte

S örök rózsákhoz vágyva messze-messze?

Hisz tündérkert vár, ősi birtokom,

Velem fogant jögon,

Szent tündérkertje dícső sikereknek,

Babéra tudja jól, mint én tudom,

Magjából, mely e pusztán nem ered meg,

Ott dús fa nő, ott csak dícsőt teremtek.

Botránkozatok meg, szerénykedők

Halk fufang, nyegle góg!

Sivár had, mely itt ezéldozhó jutottál

Boszúd engem, gyászkezdvűt, tán lebóg

De jól tudod; több vagyok sokatoknál

Bár sorsom láncban, tar rögön botorkál.

Biztassatok csak: Vesd virágodat,

Vesd, ha meg sem marad...

Rügyekbe hervadt virágok avarja

Ugy-e, majd termő talajja rohadj?

Így várjak túrve hát a diadalra

Gondom lánczát a rozsdá mág lemarja?

Csalódtok! Gyűlik bennem szent erő,

Lánczokat tördelők

S elszállhatok majd szárnyán dalaimnak

Szebb tájra, hol a hírnek fája nő

És a dícsőség szent rózsái nyílnak

Egy-egy földre szállt örökfényű csillag.

Vagy — még rózsásabb lenne egykoron

Diadalmámorem?

Jajt sirna csak s azt hinné dalnak ajkam?

És babérnak a tuskét homlokom?

S majd isteneknél is már boldogabban

Ujjongva vesznék itt a sivatagban?

Telekes Béla.

MÁRIA KÉPE.

Ott, a kis ajtó mélyén, három lépcső magasban,
A szűrdő homályban, úgy tűnsz föl szép leány:
Mint egy fehér Madonna: karod lejtve lassan:
Olyan Mária-szemmel tudsz nézni énreám.
Ott, a kis ajtó mélyén, három lépcső magasban.

Halványpiros akácznak virága hull hajadra,
S homlokod dombja körül diadalmak borul;
Templomi alázattal omlik le ruhád fodra,
A szellő közelében halkán megtáncorul...
Halványpiros akácznak virága hull hajadra.

Én lelkem fölelem hozzád, imádat szárnyán,
Szívem dobogásával harangozott neked;
Érinteni sem merlek, élő gyönyörű márvány;
Csak a vérem zuglása zeng esté éneket.
Csak lelkemet emelem hozzád, imádat szárnyán.

Oh szállj le oltárodról, Madonna, szállj le hozzám!
Remegő karom ível hidat lépted alá;
Napraforgó virágként reád fordítom orcám,
Szívemet leteritem elébed, lépj reá!
Oh szállj le oltárodról, Madonna, szállj le hozzám!
Oltár Gábor.

A GALAMB PAPNÉ.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta Móricz Zsigmond.

És nagyot nyújtózott és valami unalmat érezett. Minden összefüggés nélkül észbe jutott, hogy mióta megházasodott, még egyszer sem lümpolt. Hát hiszen eddig sem volt lümp fráter és szívesen lemond róla; de ha meggondolja, hogy ő a feleségének minden szórakozást megad, hogy elfeledtesen mindent, a mihez azelőtt hozzá volt szokva: mégis csak nagy méltánytalanság, hogy ő meg semmit sem kap... Kell, hogy az ember kibeszélgesse magát férfiak közt. Mindjárt jobban tűri a házi semmisségeket. Mert az igaz, hogy most mindig olyan haszontalanságokon kell törnie a fejét, a mit addig meg sem akart hallani.

Bosszúsán fordította el a szemét a feleségéről, a kinek a szépsége a sötétben különben sem kápráztatta, s az ablak felé nézett.

Isten ments, hogy valaha filozófiai gondolatot bölkjön ki!... Vagy pláne, hogy belefogjon valami komoly könyvet olvasni! Vagy dolgozni!... Predikációt nem irt azóta; az egyház ügyei mind restancziában; a lapok mind olvasatlanul kerülnek a konyhába, a hol sietnek eltűzni mind, hogy a vezércikknek a kezébe ne kerüljenek. S mégis az a panasza, hogy soha sines ideje a csókolózásra azoktól az »utálatos könyvektől«.

Nagy keserűségek ezek egy férfiúi szívbén. Pap Énók megértette, mért tépte ki magát Herkules az asszonyok karjai közül. Nagy embernek nem azért adott nagy erőt a végezt, hogy asszonyi ölelésben satnyuljon el.

Ej, de mit, nem akar ő nagy ember lenni, csak jól akarja magát érezni. S neki szüksége van egy kis olvasásra, egy kis szórakozásra, egy kis diskurálásra, néha akár egy kis borozásra is. És igenis ki fogja csikarni a feleségtől, hogy minden családi perpatvar nélkül része lehessen mindezekben. Hát más férj mit nem csinál, még is szereti a feleséget! Igazán, törvényben kellene biztosítani ezeket a jogokat.

Bosszús és fanyar mosolylyal vonta össze a szemöldökét; szeretett volna fel s alá járkálni, de nem mert, félt, hogy felébred a felesége.

Az a nagy baj, hogy itthon az iroda! Ha valahol messze volna, akkor affektálhatna kedve szerint, hogy ilyen, olyan nagy dolgai vannak, a miket nem lehet elhalasztani, de az asszony itt egészen belelát a kártyájába s hiába kezdene el most nagyképűsködni, hogy hivatalos órákat kell tartani; az asszonyka a szeme közé kaczag: talán hogy legyen hol újságot olvasni, mert az kellemesebb, mint ő vele lenni!...

Sóhajtott, sóhajtott, s elhagyta, meg újra kezdte a gondolkodást, míg végre rájött, milyen kicsinyes, milyen gyerekes ez az egész tündéje, a mivel órákat tud eltölteni.

Elmúlt a vacsora ideje, éhes is volt, fáradt is, szomorú is... hogy tud aludni az az asszony!

Mintha csak megérezte volna az asszonyka ezt a gondolatát, megmozdult s nagyon is éber hangon rászólt:

— Csak hallgasson, csak még soká hallgasson!

A férj megmozdult, de nem felelt.

— Mért nem beszél? En elmondok mindent, a mi csak a szívemen van, de maga hallgat. Én nem tudom, mit gondol.

No hisz az jó volna, — gondolta magában a férj. — Egyéb se kellene nekem.

— Különböben felőlem hallgathat világ végeig, én már úgy sem törődöm többet vele, mit gondol, mit nem... De azt mégis szeretném tudni, min töri a fejét ennyi ideig.

A férj sokáig gondolkodott, mit volna legcélszerűbb mondania.

— Azon, édes, — mondta végül, — hogy lehetsz te ilyen engesztelhetetlen. Tudod, hogy már elmúlt tíz óra?

— Azt hittem, már legalább is tizenhárom! Egy örökkévalóság, a mióta várom a szavát.

A férfi gyöngéden hozzá ment, térden mellé simult s meg akarta ölelni.

— De hagyjon békén!

— Istenem, — nyögte a férfi, — hiszen nem tudom, mi lenne kedvedre.

— Azt nehéz is tudni!

Erre a szóra, a mi Isten tudja miért volt megint halálos sértés a férjre, a nagy, erős embernek minden csepp vére a fejébe szállt. Ingerülten pattant fel.

— Dehogyan is nem tudom! Tudom én. Mi-helyt azt mondom, hogy alázatos szolgád vagyok, a ki kész megalázkodni a végtelkéig, akkor mindjárt a kedvedre szólok. Ha magamat szídom és a fejemet a falba verem kínomban, akkor kedvedre teszek!

— Haha!

— Hallgass! — rikoltott magánkül a férj. — Ne nevels. Nem neveléses. Férfi vagyok és kihoz a sodromból az ilyen kegyetlenség. Készírv vagy s ha elveszítet a józanságot, azt sem bánánád, ha rögtön meghalnék is; rögtön, itt a szemed láttára.

Elfordult, bár ezzel nem erősítette szavainak hatását, mert koromsötét volt s nem lehetett látni, milyen kifejezés dühöngött az arcán.

Az asszonyka csendesen pityeregni kezdett.

A férj pedig megint kijőzött a rájött, hogy megérdemelne, ha kalodába tennék egy hétre. Hát ő most ugyan mi az ördögért kiabált olyan nagyon. Ez volt az az okosság, a mit úgy kieszt. Hiszen már egészen elmúlt volt a dűhe s elhatározta, hogy nem törődik semmivel.

Óvatosan, hogy a nesze ne hallatszék, megvakarta a fejét

sokára odajutok. Tudom, min töri a fejét. Már csak azt várom, mikor üt agyon.

A férfin savanyú mosoly, savanyú érzés ment végig. Ilyet feltenni róla.

Csöndben maradtak megint. Sokáig. Az óra ketyegett. Énók éhes volt, a feje szédült. Nem tudta, mi lesz vele. Botrány, a mi itt folyik.

Zádor István: Női arckép.

Marianne Stokes: Parasztaasszony a veszezi templomban.

Adrian Stokes: Templomból jövő parasztok.

A NEMZETI SZALON TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL

és savanyú arccal állapította meg, hogy bolondot tett egyszer! Így sose lesz vége, — morfondált magában. — Én vadállat! Mégis csak vadállat vagyok, ki tudja, nem azért szólalt-e meg szegény kicsikém, hogy megkezdje a békülést. De miért is nem enged egy szóra? Minek kíván olyan neveléses dolgot, hogy annyira megalázzam magam. Ej, pedig mit. Az ördög vigye el az egész komédiát. Mi szükségem nekem a férfiúi büszkeségre? Nekem házi béke kell, boldogság kell. Mert ha egyszer megdühödök, összetöröm azt a lámpát.

A sötétben is megcsillant a szeme előtt a függőlámpa s ököbe szorított jobbát felemelte az ártatlan jószágra.

— Feküdj le, drágám! — mondta, nagy dühével arányban egyáltalán nem álló mérsélt hangon.

— Majd lefekszem a temetőbe. Ugyis nem-

És ma karácsony van. A szeretet ünnepe. Hiszen ehhez képest eddig csak játék volt minden veszekedés!

— Na, mi lesz? Nem szól? Nincs szava? — tört ki az asszonyka. — Meddig várjak? — s felpattant. — Megkésérül ezt maga még! Megkésérül ezt még maga! Holnap írok a mamának, hogy válasszanak el magától, de addig nem is szólok hozzá egy szót!

Ledobálta magáról a ruhát s egyúttal szét-túrta a saját ággyát; lefeküdt.

— Édes, — mondta a férj dühös békítéssel, — engedj meg...

Hogy semmi válasz nem jött, békítő dühvel kiáltott:

— Azt nem akarom megérni, hogy az én házamban olyan perpatvar üssön tanyát, a melyik hosszú ideig tart. Esküszöm neked, hogy hogy addig nem eszem, nem iszom, nem alszom, míg ki nem békülsz velem. Itt fogok

állani az ágyad előtt és örködöm az álmaid felett, ébren, míg ki nem békülsz.

— Ah, lári-fári! — mondta az asszony, s fülére húzta a takarót, hogy ne is hallja ezt az üres beszédet.

A férje összecsiszorította a fogát s konokul mondta magában.

— No várj, hogy itt virradok! Bár elájulnék, vagy valami bajom lenne.

S csakugyan hozzáfogott ott állni. Hogy gyorsabban menjen a kimerülés, iszonyú merev hapták-állásba helyezkedett.

Eltelt vagy öt perc, de már akkor alig bírta. Az asszony hozzá fogott szabályosan lélegzeni, a miből azt következtette, hogy egész nyugodtan elaludt. Ez a megfigyelés elvette minden erejét. Ezt már igazán nem tette fel a feleségéről. Ez barbárság. Kiesett merev tartásából, úgy sincsen annak semmi értelme, ha alszik az asszony; meg a sötétben nem is tudja, mi történik.

Hanem valami könnyebb módszert kell kitalálni, hogyan lehet tudógyulladást szerezni.

Gyorsan levetkezett, ledobta a cipőt; jó hangosan, hogy az asszony felébredjen rá. Ahá, meg is mozdult. Hitetlen asszony, most azt gondolta úgy-e, hogy az urad megúnta a dícsőséget s lefekszik. Oh, de borzasztó nagyon csalódot.

Egy ingben, meztelb állott

ennyi eredménye sem lesz ennek az éjszakának: sohasem fogja megintíthatni a feleségét arra, hogy vele ne játsszék.

Elkezdte nem akadályozni a fogvaczogást. Már nem okoskodott, csak tett. Úgy vaczogott a foga, mintha borsót zörgetnének a dobben. Olyan gyönyörűen vaczogott, hogy csak úgy harsogott a csöndes szobában.

De az ugyan vaczoghatott. Az asszonyka aludt már, mint a tej s álmában még nevetett is, legalább valami olyan neszt hallott az ember.

És bánatára ettől elallott a fogvaczogása. Most már csak fázott, libabőrös volt az egész teste s tudta, hogy olyan kék, mint a kopasz-tott lud.

Kínjában nem tudott mihez kezdeni, újra elkezdett okoskodni. Volt ideje rá böven, mert hiszen az óra egyre-másra verte a harangon a negyedeket s egyszerre csak meg sem állott a tizenkettőig.

— Nem, ez nem mehet így tovább. Egy olyan asszonnyal, a ki órák hosszat engedi az urát állani a fagyban, nem lehet megélni. Ő nem lesz hozzá rossz, s ha megtörténne is az a sajnálatos baleset, hogy nem pusztulna el ennek a mai éjszakának következményeképpen, akkor is el fognak válni. Mert ő, Pap Enő, most megdöbben minden daczolásra s akkor az asszony itt hagyja... Nem baj, csak hadd hagyja! Mártr lesz. A boldogság mártírja. S ha száz évig él is, az az egy bizonyos, hogy új asszonnyal nem lesz soha köze. Egyrészt, mert akármilyen rossz is ez az asszony, a ki ilyen nyugodt lelkiismerettel tud aludni a veszedelmek éjszakáján, mégis, ilyen asszony nincs több. Ezért érdemes itt állani fagyban, jégben! (De bolond volt, mikor levetkőzött.) Hanem más asszonyért soha! Nincs olyan asszony a világon, a kiért még egyszer ezt megtenné, pedig most már bizonyos benne, hogy minden asszonyért kell valami efféle bolondságot tenni...

Nagyot sohajtott s kicsit köhintett.

— Ahá, — mondta, — jön már, alattomosan és lopva, de biztosan jön a betegség. S úgy dobogott örömeiben a szíve.

Csakugyan megfeszített figyelemmel sikerült egy kis torokreszelést venni észre a gégejében. Nem köhögte ki, csak mikor már nagyon muszáj volt. Hadd nőjön, hadd gyarapodjék! Ez lesz a nemes bosszú!

Szinte elérékenyedett. Már látta magát a betegágyon, látta, milyen aggodalommal lesik a szeme pillantását. A felesége fenn viraszt éjféltájt, s egyre-másra rakja a vizesborogatást a mellére, s beadja a kanalas orvosságot, meg a port ostyában... Tokaji bort fog adni gyermekkanálban s lesz idő, a mikor semmi egyébét nem kap, csak pezsgőt...

Könny pezsdült a szemébe s szeretett volna odaborulni alvó kis feleségére, úgy sajnálta előre is. Szegény kis drágaság, hogy kétségbe fog esni, hogy vádolja majd saját magát s hogy mondja, ha én olyan rossz voltam is, neked kellett volna jónak lenned, ha én olyan haszontalan voltam, neked kellett okosnak lenned. Minek tettél olyat, minek tettél olyat!

Oly szivetszakgató hangon hallja ezeket a szemrehányásokat, hogy a saját férfiasága egészen elpárolog. Hozzá fog önmagával vitázn. Hiszen a férfiaságát már eléggé kimutatta. Egy óra is elmúlt; persze a félkettőt üti. Nem, nem szabad tovább számárkodnia.

Tesz! Okosak tesz.

S kapja magát, minden habozás nélkül bebúvik az ágyba. A jó meleg ágyba s hideg, megfagyott testét hozzá nyomja ahhoz az angyali forró testhez.

Az asszony megmozdul, felébred, aztán csöndben marad.

Az álom kimegy a szeméből, de mozdulatlanul fekszik s még arra sem szisszen fel, hogy jégesap hidegség izzaszt meg.

De egyikük sem tud elaludni. Úgy fekszenek, mind a kővek, egymás mellett.

Egy jó félóra múlva, mikor az óra elütötte a kettőt, s a férfi egészen felmelegedett már, az asszonyka megszólalt.

— Hát megunta a dícsőséget?

Nem volt a hangjában különösebb gúny, de azért a szó úgy megvágja a férfit, mint a szegyen ostora.

— Persze hideg volt. Aratáskor kellene ilyen henevezést próbálni.

Enő az hiszi, rögtön elveszti az eszt. Az asszony páratlan egyszerűséggel tudta mindig a legfájóbb sebet ütni meg.

— Jaj bizony, ahhoz férfinak kellene lenni.

— Asszony!... — ordít fel állati hangon az ember. S egyúttal felugrik, aztán torkon ragadja az asszonyt. Mintha rögtön megfojtaná.

— Csak rajta, — hangzik az asszonyka metsző szava — ez könnyebb! Engem meg tud ölni, de ilyen hidegben, meztláb...

Mintha mind levagdalták volna, lemállottak a felbőszült férfi ujjai az asszonyka torkáról, a hol különben is olyan lágyan simultak meg, mint a karperecz a csuklón.

Leszállott az ágyról, s vérbe könnyezett szemmel támogett körül.

— Majd mást tudok tenni, a mi még könnyebb... — hörögte.

A keze tévova járt s valami veszedelmes szerszámot keresett, de csak egy párna akadott a kezébe. Maznán állott, mert nem tudta, mit kezdjen vele.

Pár pillanatig mélységes csönd volt.

Akkor velőtrázó sikoltással kiáltott fel Ica.

— Enő!

S egy pillanat múlva ismét.

— Enő! Félek! Jaaj!

Semmi neszt. Mintha halott volna a szobában.

Az asszonyka kiugrott az ágyból s azonnal megtalálta az urát.

Ott állott az s nem tudta mitevő legyen. Várta, hogy a föld talán csak megnyílik alatta.

Az asszonyka átölelte s a nyakába kapaszkodott, úgy tapogatta körül, mindenik kezét s újra minden kezét a sötétben, hogy nincs-e mégis valami ártó szerszám bennük.

Nem talált semmit, a miben azonban nem akart megnyugodni, hanem rettegett hangon kérdezte:

— Édes, mit akartál tenni?

— Valami borzasztót! — mondta fojtott, ijedt hangon a férfi.

Mind a ketten megboroztak s aztán szorosan átölelték egymást.

— Látod, látod, — pissegett az asszonyka. — Úgy-e, hogy te nem gondolsz én rám. Nem bánod te, akármilyen rossz én belőlem. Inkább hagnál itt örökös övegyességben ilyen fiatalon, minthogy egy szót kimondj!

— De micsoda szót... angyalom!

— Mit! Tudod te azt nagyon jól, mivel békíthetnél ki, de nem akard kimondani.

A férfi tudta, mi az az egy szó: az, hogy magára vegyen mindent.

— Drágám, — nyögte ki, — hiszen tudom én jól, hogy mindennek én vagyok az oka. Én bántottalak meg téged...

— De mivel, — nyafogott az asszony türelmetlenül.

— Mindennel! — mondta a férfi s aztán elgondolkodott, mivel is. — Hogy az ördög vigye el azt a vén parasztot, — kiáltott fel, — hogy annak el kellett rontani a napomat, de ha még egyszer ilyen eset fordul elő, nem bánom, ha forradalom lesz is, de nem megyek nekik betegét áldoztatni csak a délutáni templom után!

— Ez az, ez az! — nyöszörgött az asszonyka boldogan.

— Lelkem.

— És engedted, hogy mennyi ideig szenvedjek! És nem tudtál ennyit mondani a vigasztalásomra!

A nyakába ugrott és átölelte és most már kitisztult az egész zavaros ügy. Hát ez volt az a szó, a mely miatt egy keserves napot így kellett elszenvedni: ez a szó, hogy nem tördök többet a parasztokkal! a hivatásával!

Győzelem, mert visszanyerte az asszonyt. És legyőztes, mert egy súlyos lépéssel ment vissza a házaselet rabigájában.

De az asszonykának szerencsére nem volt sejtelve erről a férfi gondolatról s szerelmesen babusgatta az emberét.

— Oh, te bolond, te kis bolondom. Gyere, mert hideg van, gyere drágám, gyere.

S betakarta kis urát, hogy meg ne fázzenek.

— Úgy-e, sose leszél rossz, úgy-e, sose! — gyűgyögött hozzá.

— Ha rajtam áll, — kezdett okoskodni megint a férfi.

— Úgy-e, sose! — kiáltott rá az asszony.

— Sose, sose! — állította az ember, megijedve, hogy megint baj talál lenni.

Az asszony megérezte ezt az ijedséget s boldogan elmosolyodott.

— Oh, te buksi, te, — mondta, — nincs ilyen buksi több a világon!

Azt elhiszem, — mondta magában a férfi, ilyen nagy számár nincs, mint én vagyok.

De ő is mosolygott; érezte, hogy most már megint jó hosszú ideig nem lesz bajuk egy-mással.

S forrón megcsókolta a feleségét, a kinek egy pillanat alatt elfelejtett mindent.

De az asszonyka hirtelen felült.

— Olyan éhes vagyok, — mondta, — nem is vacsoráztam.

Az ura felnevetett.

— Pszt! — csitította az asszonyka, — te csak maradj csendesen, én majd felkelek, gyűfát gyűjtök, keresek valamit. Valami jót...

pszt! tessék maradni, ki ne dugd a paplan alól még az ujjadat sem. Nekem nem fogsz meghűlni. Az én lelkemre, még egy náthát sem szerzel kis öregem...

(Folytatása következik.)

RÉGI TEMPLOMI RUHÁK.

Műtörténelmünknek egyik érdekes fejezete a középkori templomi ruhákkal foglalkozik. Igaz ugyan, hogy árpádokbeli ruhákból összefüggő sorozatot felmutatni nem tudunk, de a XV. és XVI. századból már egész sereg enémű emlék van birtokunkban. Sajnos azonban, egyházi ruháink szakszerű és teljes ismertetését még mindig nélkülözzük. A jelen alkalommal tehát egy-két brassai remek egyházi ruhát szándékozom bemutatni, s ezzel is hazai műtörténelmünk ügyét néhány lépéssel előbbre vinni.

Nincs nehezebb kérdés a műtörténelemben, mint az eredetiség kérdése; vagyis annak eldöntése, hogy valamely művészi termék itthon készült-e vagy a külföldön, utaztat-e vagy a művész eredeti munkája, és ha eredeti és itthon készült is, mily benyomások hatottak a művész fogékony lelkére? Azon folytonos és állandó összeköttetés, melyben az egész középkoron át az egyes európai államok egymással állottak; a művészi stílusok általános elterjedése; az egyes díszítő elemek vándorlása, átvétele és fejlesztése; végül az egyéni érvényesülés azon szempontok, melyek egy-egy remekmű megítélésével számbaveendő. Ismeretes dolog, hogy a középkori mesterek és legények messze országokat is felkerestek s a mi jót láttak és tanultak, azt itthon felhasználni törekedtek. Elég legyen itt csak az erdélyi ötvösökre hivatkoznom, a kikről tudjuk, hogy nemcsak a szomszédos Német- és Lengyelországban, hanem a távolabb fekvő Francia sőt Törökországban is megfordultak hosszú, néha 10—15 évig tartó vándorútjukon. Viszont külföldi tanult mesterek és művészek gyakran felkeresték hazánkat.

Az Árpádok korában a finomabb szöveteket, melyekből az egyházi ruhák készültek, keletre — Konstantinápoly, majd Szciziliából — hozták, készítői a görögök és az arabok voltak. Ilyen a koronázási palást belése (azelőtt misemondó ruha a fehérvári bazilikában). E szövetek legtöbbször biborszínűek (bizanczi bísszuk) és állatalakkal vannak díszítve. Az Anjouk idejében az olaszországi kelmék terjednek el mindenfelé, nálunk is. A különféle színű drága selyem- és bársonykelmék vagy mintázva, vagy arany- és ezüstfóliával (szkófium) átszőve voltak. A díszítést leginkább a növényvilágból vették, igen szerették pl. az egyházi ruhákban a gránátalmát. Különösen Lucca, Velence, Genua és Firenze tüntek ki a drága selyem- és bársonyszövetek készítésében. De a remek kelméket igen-igen gyakran ki is himezték, még pedig oly gondosan és oly szépen, hogy ma is méltán bámuljuk azoknak finom technikáját és helyes színérzékét. Kihimezték a szövetet magát, de különösen a misemondóruhák (kazula) hátára és néha elejére is alkalmazni szokott kereszteteket. E keresztelen domború himzésben (relief) ékes mennyezetek alatt középen Krisztust vagy a Boldogságos Szűzet, jobbra-balra rendszeren az apostolok mellképeit, alul ismét szentek

egész alakjait látjuk. A himzés különféle technikája fontos az eredet eldöntésénél. Templomainkban és különféle gyűjteményeinkben igen szép példányai maradtak fenn a keresztetek, többször drága gyöngyökkel elhalmozva. E kereszteteket többször is átvarták, úgy hogy általában régiebbek az alapszövetnél. A kereskedésben és a régi leltárakban is külön szerepelnek; a Rajna vidéke — első sorban Köln városa — híres volt a keresztetek gyártásáról. Hasonlóképpen külön szerepelnek a pluvialek (kappa) szélére varni szokott vitták is, melyeket ugyancsak szentek alakjaival díszítettek. Mindkettőre jellemző példát látunk az alább ismertetett brassai egyházi ruháknál.

Hogy ezen drága szövetek csakugyan külföldiek, az világosan kitűnik ama okmányokból, melyek a régibb hazai kereskedelemre vonatkoznak. Így például tudjuk, hogy az erdélyi száz városok kereskedői, a kik jóformán monopoliomot élveztek e téren a magyar királyok kiváltságlevellei folytán, az Anjou-korban rendes összeköttetést tartottak fenn: Krakó, Prága, Bécs, Regensburg, Bazel, Zára és Velencezé. Ide viszik nyersterményeiket, s helyette kész iparcikkeket hoznak. Saját termékeiket itthon és a szomszédos Moldva és Oláhországban értékesítik. Nagy Lajosnak, továbbá Zsigmond és Mátyás királynak az erdélyi száz kereskedők részére kiadott privilegium-leveleiből nemcsak azt tanuljuk meg, hogy mely városok felé irányult a hazai kereskedelem, hanem azt is, hogy különösen milyen árucikkeket hoztak be. Így Nagy Lajosnak 1370-ben a szebeni kereskedők részére kiadott okmányában azt olvassuk, hogy azok az országot Zára városában beszerzett lengeri és külföldi árukkal látják el (regnum nostrum rebus bonis maritimis atque extraneis locup-

FEKETE BÁRSONY KAZULA HÍMZETT KERESZTTEL.

KÉK SELYEM BROKÁT KAZULA.

letentur). Másfelől ismerjük ezen áruknak jegyzékét is, a melyeket a zárai (Jadra) kikötőből hazahoztak, a mely kikötő abban az időben keleti és velencei árucikkeknak főlerakódóhelye volt. Ezen áruk között ott szerepel a finom selyemszövet; az egyszerű és mintázott bársony; a nehéz selyem damasztból és bársonyból készült, arannyal-ezüsttel gazdagon kivarrt egyházi ruha is.

De arra is van adatunk, hogy külföldi kereskedők egész Brassóig is eljutnak áruikkal, így Roso, firenzei kereskedőnek a brassói tanács 1512-ben 50 frtot fizet tartozása fejében, s hogy mit vehettek tőle, arra viszont abból következtethetünk, a mit az 1523-i városi számadásokban olvasunk. Ugyanis a város 1522-ben a templomtól 200 frtot vett kölcsön, melynek törlesztésére 1523-ban 140 frtot fizet készpénzben és «quatuor vestes purpureas» («mitsamt den gulden kläydern»). Ezen érdekes adatból az arannyal átszőtt selyem vagy bársony egyházi ruhák árára is következtethetünk, mert hiszen ilyenről van ott szó. 60 frt nem látszik ugyan soknak négy darab ruháért, de ha a pénz akkori nagy értékét vesszük, midőn ugyanis Brassóban egy középszerű háznak az értéke 50 frt, megértjük, hogy 15 frt elég nagy ár egy darab szövetért. E szövetet aztán valószínűleg itthon szabták ki és varták meg. A régi számadásokban gyakran találkozunk a «perell-heffter»-ekkel, a kiknek mestersége többi között az egyházi ruhák varrása és gyönggyel való díszítése volt.

Szerény véleményünk szerint tehát a XIV. és XV. századból való díszes egyházi ruháink szöveve külföldi, még pedig olasz eredetű, ezeket azután részben itthon szabták ki és varták össze. A himzés, úgy az applikált kereszt, mint a rávarrt szegély (vitta), szintén legnagyobb részt külföldről származott be hozzánk. De míg a szövetre nézve jóformán kizártnak tartom, hogy azok közül akár egy is magyar készítmény legyen, a himzésre nézve már feltehetjük, hogy különösen az egyszerűbbek itthon készültek. A czimerek, melyeket néha az egyházi ruhákban látunk, úgy elhelyezésük, mint elütő technikájukkal rögtön elárulják hazai eredetüket.

Ezek után most már lássuk közelebbről a brassói ruhákat, két kazulát és egy pluviale, —

ARANNYAL KIVARROTT S MINTÁZOTT ZÖLD BÁRSONY PALÁST.

RÉGI MAGYAR TEMPLOMI RUHÁK BRASSÓBAN A XV. SZÁZADBÓL.

melyeket a többi közül mint típusokat válogattunk ki. A brassói fekete templomban ugyanis egész kis gyűjtemény — összesen 12 darab — van ezen középkori ruhákból, melyek mind még abból a korból valók, mikor a szászok is katolikusok voltak. Mint érdekes dolgot felemlítem, hogy e ruhák egészen a legújabb időkig használatban voltak. Általában elég jól vannak konzerválva.

Az első ábrán látható feszületes kazula az egyik típus. Szövege halványkék selyembrokat, mely gazdagon van díszítve élénk színű levelekkel és virágokkal. A kazulát a pap a misénél használja, neve a latin casa (kunyhó, sátor) szótól ered, mert eredetileg köralakú volt tetején egy nyílással; ezen harangalakú kazulák egész a XV. századig voltak használatban, ekkor, hogy a pap könnyebben mozgathassa kezét, oldalait levágták. E kivágás után folyton növekedett s így jött létre a mai hegedű, illetőleg 8-as formájú idomtalán kazula. A bemutatott példány még a régi formát tünteti föl, de oldalain már rövidebb. A hátára varrott kereszt azok közül való, melyek a leggyakrabban fordulnak elő, i. e. a feszített üdvözítő ábrázolása, mely jelenet szoros viszonyban van a miséáldozattal. Alakja négyzetes — már nem az ősi csillagalakú kereszt — s nem együtt készült a szöveggel, úgy váltak rá később. Keretét vastag aranyzsinór képezi, a háttér pedig szintén aranyfonálból alkotott háromszöges mintájú rajzot mutat. A feszület aranyzárai egy középpontból kiinduló és több egymásba helyezett hosszúságú négyzetet formálnak. A színeli eltérést itt is és más hasonló keresztben a skófumot levezető selyemszálak változtatásával eszközölték. A feszület fölött szakállas férfi alakjában az Atyaistent látjuk, feje körül nimbuszal, kezei hiányoznak. A feszített Krisztus alakja, habár már erősen megkopott, de még így is jellegzetes; haja, szakála és a toviskorona igen jól van megalkotva, a nimbusz pedig ma is olyan, mintha csak ma került volna ki a himzsművész tüje alól. Az alakok földmorbumban (relief) tűnnek elő, a mit úgy értek el, hogy azokat fehér vászonnal kibélelték. A ruhák rajzát más-más irányú letűzéssel eszközölték, azok színeit pedig zsinórral jelölték meg. A mezitelen testrészeket (fej, kéz, láb) vagy egymás mellé helyezett fehér selyem szálakkal varrták ki, vagy pedig fehérvaszonnal kivágya rakták a megfelelő helyre s körös-körül letűzték. A feszület mellett jobbfelől Péter, balfelől Pál apostol mellképeit látjuk egészen a keresztény ikonográfia szabályai szerint kidolgozva. A kereszt tövében pedig Mária és János állnak, fejük kissé rongált állapotban van, lábuk pedig már nincs is meg. Tekintve, hogy a kereszt már erősen meg van kopva, a szövet pedig aránylag elég épnek mondható, fel kell tennünk, hogy eredetileg egy más szöveten volt, s ide csak később varrták föl.

A második kép keresztjén Máriát látjuk szentektől körülvéve: ez a második szintén igen gyakori típus. A kazula szövetéről nincs sok mondani való, egészen egyszerű fekete bársony s csak utjabban alkalmazták rá a keresztet. A kereszt három egész és két fél alakot látunk: a főhelyet a Boldogságos Szűz — Patrona Hungariae — foglalja el, karján a kisdéd Jézussal. Míg az előbbi keresztben a kompozíció egységes volt, itt már az egyes alakok között nincs meg a szoros kapcsolat, s azért vannak egymástól elválasztva az erősen előre álló gótikus mennyezet által, melyet még két kis tornyoscska (fiala) is díszít. Érdekes megfigyelni, hogy a művész a skófum más irányú elhelyezése és levezetése által, mily ügyesen tudja megkülönböztetni a talpazatot, melyen a szentek állnak, a háttértől. Másik jellemző tulajdonsága ezen alakoknak a ruhák gazdag redőzete és merész hajlása. Mária mellett jobbra Julia szüzet és vértanút hímizte a művész, kezében tartja jelvényét, a keresztet; balra pedig Margit antiochiai szüzet látjuk, ki imádsága által a sárkányt meggyőzte, azért van kis sárkánykigyóval ábrázolva. E két szentnek csak félalakja van meg, tekintettel a hely szűk voltára. Mária alatt álló helyzetben Katalin szűz és vértanú következik karddal kezében; legalul pedig Apollónia ugyancsak szűz és vértanú foglal helyet jelvényével, a fogóval.

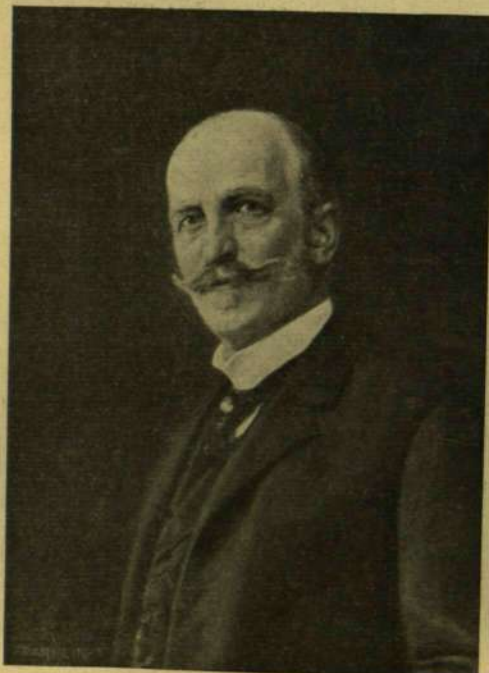
Erdélyi János.

ILLYÉS BALINT, AZ ELHUNYT VOLT ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ ÉS KÖLTŐ.

Az egész himzés különben aranyszálakból készült és a kereszt köröskörül széles arany-szegélylyel van befoglalva.

Végül a harmadik képen a templomi palástok típusát szemlélhetjük. Eredetileg ezen nagy köpönyszerű palástok a papokat hivatalos ténykedéseik közben a templomok kívül az idő, különösen az eső viszonyosságai ellen védtek (innen a latin „pluviale” elnevezés), hátul fejtakaróval (cappa, csuklya) voltak felszerelve. Később azonban e ruha a templomban is használatos lett, a kazulához hasonló díszes szövetből állították ki s hátul a régi csuklya emlékére pajzsalakú fityegővel látták el. A mi palástunk finom zöld bársonyszövege mustárzót, s a mellett arany guirlandeddel ékes, stilizált nagy virágai pedig egészen magyaros motívumokat mutatnak, pedig nem hiszem, hogy hazai készítmény lenne. Azért említem már fentebb is, hogy milyen nehéz dolog az egyes díszítő elemek provenienciáját eldönteni. A csuklya hasonlóképpen gazdag növényi ornamentikát mutat föl. A palástokat külön e célra készült széles himzett szegélylyel (vitta) látták el. A mi palástunkon is mindkét oldalon aranyalany himzett szentek alakjait látjuk, még pedig három-három. A háttér itt már nem gótikus, hanem renaissance díszítésű. A palástokat elől rendszeren díszes csattokkal (monile, agraffe) fogták össze, melyeken hazai ötvösök remekeltek s a milyenneket gyűjteményeinkben többet is láthatunk.

Dr. Gyárfás Tiharmér.

Szabó János festménye.

SZEBENY ANTAL, A BUDAPESTI I. KER. KÉPVISELŐJE, A KIT MOST ÜNNEPELTÉK VÁLASZTÓI.

II. RÁKÓCZI FERENCZ SZÉKELY SZÁZADA.

Háromszék, a Mikes Kelemen s majd Gábor Áron szülőföldje, az első közt volt, kik ez előtt két évszázaddal II. Rákóczi Ferencz kibontott zászló alá sorakoztak. A törzsökös székely lakosság — elenyésző kevés kivétellel — kardot kötött a haza és nemzeti szabadság szent ügyéért. Maig is megvan a háromszéki székely kurucz had teljes összeírása, melyben minden háromszéki falu lakói névszerint föl vannak sorolva, mintegy 4–5 ezeren. A sereg zöme gróf Mikes Mihály háromszéki főkapitány, később kurucz főgenerális vezérlete alatt harcolt. Azonban Thaly Kálmán kötetekre menő jeles forrásgyűjteményében mégis sajnosan kevés adat van a háromszékiekről, ugyanannyira hogy Háromszéknek kurucz korbéli történetéről még maig is alig tud valamit történetírásunk. Minden egyes előkerülő, eddig ismeretlen adatot tehát féltő gondnal kell megmentenünk a végpusztulástól. Nincs közölte Thalynál sem az említett, igen érdekes összeírás az 1704-beli aldobolyi hadi lustra), sem az alábbi „Generalis Mustra Tabella”, mely a Tompa Miklós (kisboronyi), illetve Geréb József (árapataki) kapitány parancsnoksága alatti székely compániáról szól. Ez a compania a Károlyi Sándor kurucz főgenerális hadtestébe volt beosztva s úgy látszik a Rákóczi testőreinek volt egyik része. A „Történelmi Tár” (szerk. Komáromy András) f. évi I. füzetében van csak rövid említés téve (Zimmermann R. „Adalékok II. Rákóczi felkeléséhez”) a „Tompa Miklós uram hadainak Károlyban Anno 1709 okt. 13-án véghez vitt mustrájok”-ról. De, hogy az ily „Generalis Mustra” miképpen ment végbe, azt részletesen csak az itt közölt Tabella mutatja be a maga egész valóságában. Ebből azt látjuk, hogy a csapatszervezés és számbavétel már a kurucz világnak, többnyire kevés rendezettségű és inkább csak gerilla-szerű hadakozása idejében is, a legaprólékosabb gondnal és körültekintéssel ment végbe, egészen a császári seregek francia mintájára. Erdemesnek találjuk azért e 200 éves, ritka és nevezetes okmányt facsimilében bemutatni, közölvé annak szövegmegfejtését is. Az eredeti okmány Gödri Ferencz sepsiszentgyörgyi polgármester tulajdona.

A tabella felirata: Generalis Mustra Tabella Felséghes Urunk II. Rákóczi Ferencz és Felséghé Tompa Miklós Kapitány Uram most Geréb József Uram Commandója alatt való Compániája mustraltatott az Vtka Mezőben die 9. Junij A° 1710 mely találtatott ez szerint.

A „Staab” rovatban fel vannak sorolva a főtisztek: kapitány Tompa Miklós uram helyett Geréb József uram, főstrámszester Szombathalvi Péter uram, quartélymester Bod István uram beteg, adiutánt Szabó István uram.

Summa personorum effectivarum (a tényleges személyek összege) 4. Obven. pro 1 Mense (egy havi járandóság) gyalogosok 20 és lovások 29. In pecunia vero (pénzben) 230 rheus forint. Az percipált pénzbiull beváltak 154 rh. forintot.

Volt a compániában (század) egy-egy főhadnagy, vicehadnagy, zászlótartó, strámszester, furier, három káplár, 4 recluta (újoncok), 66 gregorius (közlegény), összesen 78 ember. Obventuo pro Mense (havi járandóság) 336 rheus forint. Portio vero equites (lovások) 91, orales (gyalogosok) 86, vagyis cum Stabo (a törzskarral együtt) 120 lovas, 106 gyalogos. Pénzt percipáltak voluntarius compan. 716 rh. forintot, a törzskarral együtt 870 forintot. A további táblázat a csapat állapotát, a betegeket, rabokat stb. mutatja be.

A táblázat után következő szöveg elmondja: Ezen Nemes Companiában valának Fő Hadnagok az Actualisokkon kívül Veres Benedek, Gödri Ferencz, Bod István, Czerjek János, Ellekés Mihály, Fazekas György Uraimék, Vice Hadnagok Karancs János, Nagy Moises, Balogh Márton, Csullagh Márton ki most szabadult, Lengyel Pál Uram is, Győri György, Laczko András, Székely Sigmund, Tako András, Item Zászló Tartó Szihalmi János uram. Item Stráma Mesterek Bottos Pál, Benkő József, Item Furier Nagy János, Kásonyi János Uraimék. Item Fő-Stráma Mester Szilvási András Uram, kik mivel az Regula-

mentumnak Tenoratt excedályák, bizom Meltós. Generalis Gratiájára ott Installyanak elő Kezelmek, Cseh János ki Strasa Mester volt Rab Eesedben most.

Ezen Nemes Compania az utolszori die 10. Junij Anno 1709. Margittán Celebralt mustra után Percipalt kész Pénzt Nemes Szaboles Vármegyéből Rh. f. 658. Item Tompa Uram Eötvös Miklós Urtul Rh. f. 120. Tavaly maradtak adások az Tabellában fell tett difficultasok szerint Rh. f. 32. d. 30. Kétt V. Hadnagynak és 6. Gregariusoknak nemreigen kik most szabadultak adattak Rh. f. 132. in toto Rhenes f. 910. Restal f. 40. Az percipált Anglia és Padua ki tölt; de az 9. vég Remekbiull percipalodott az Mustra Rubrikája szerint Sing N° 145 ha penigh 8. Végben perulnas 18. Egyben pennigh Singet 17. in toto Singh 161 volt, megmaratt az Tiszteknél Singh N° 16 azért refundályák, osztán, hogy csak olly kevés volt, Egy végben kellett volna Authentic Doceálni máskint egy Vég Remekben szokott lenni 24 s 25 singh, ez szerint fog praetendalodni. Az Csizmában pedig 62 párt adának perceptioban, ment Erogataban N° 69, Supperallya cum 7. docealtassék miert, attul essik az hogy nem procurallyak az Contra Quietantiakatt kivenni, melyeket iterato inurgállom kivegyék és kezemhez külgék Tiszt Uraimék. Még az tavalyi 3 Dolomán, egy Salavári, 3 pár csizma, egy Mente difficultasban eltöröletlen van, azért írásban doceallják, külgék kezemhez, máskint a Tiszt számott adni fognak az kinek incubál.

Eros Gábor Mustra commissarius mpr.

ezimeres pecsét.

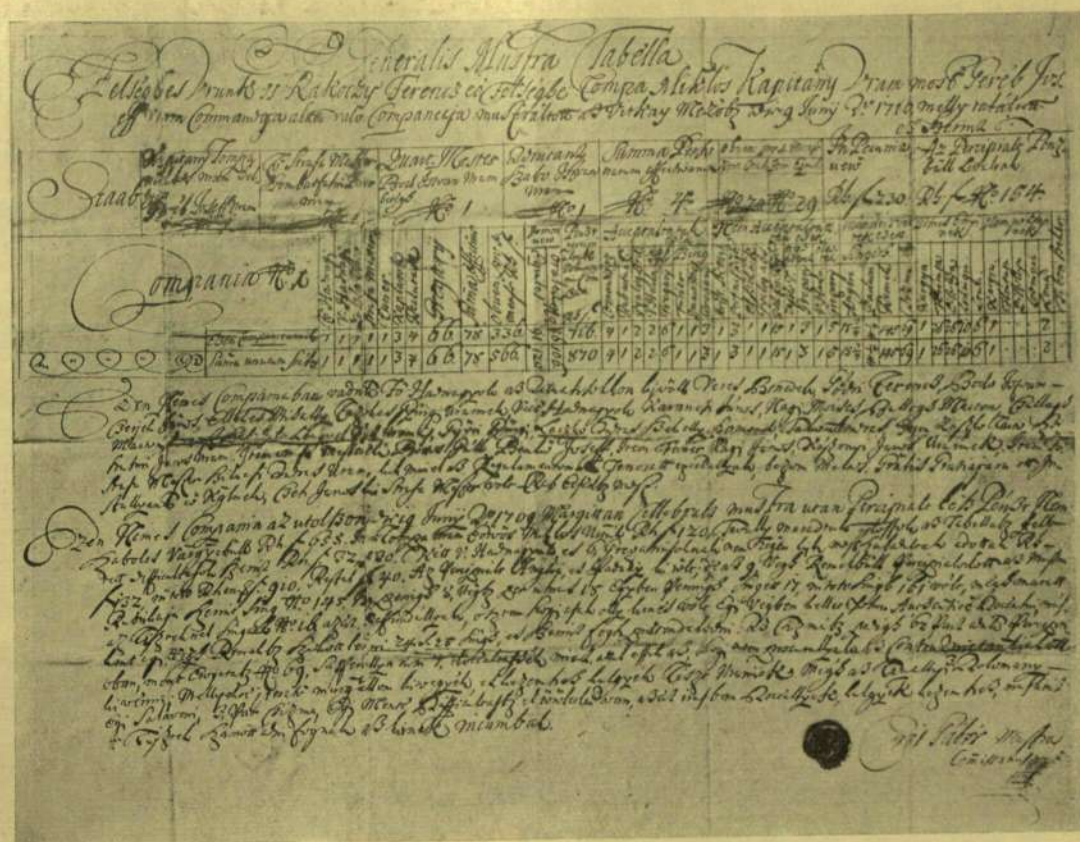
A XVI. SZÁZADI MAGYAR MADARÁSZOK.

Bár a XVI. században férfiak és nők, ifjak és leányok egyformán keresték és élvezték a vadászat gyönyörűségét; bár — ha módját ejthették, télen-nyáron jó kedvvel üzték azt: e kor rengeteg írott emléke között mégis hiába keresünk őseink e kedves foglalkozásáról kimerítő tudósítást, vagy részletes leírást. Köznapok dolog volt a vadászat, nem tartották érdemesnek papírra vetni. Ma aztán a sötétben botorkálhat, a ki a XVI. század legkedvesebb szórakozásáról akar egyetmást megtudni. Még a kutató is úgy érzi magát, mint a szegény kalászgöyjtő, a ki a pusztai tarlón csak elvétve akad egy-egy kalászcokkára, s még abból is hiányzik a szemnek a java.

A mi apróságunk mi évek hosszú során összegyűjtöttünk, itt adjuk. Soványka dolog biz ez, de a semminél mégis több.

A XVI. században Magyarország hallal és vaddal bőven volt. A vadhúst olcsóbban mérték, mint a háziállatok húsát. S volt idő — például 1595 körül — mikor még a nálnuk táborozó császári seregek is vadhússal tápláltak. A fázcan mindenfelé vadon tenyészett. Nem Zrinyi Miklós az egyedüli, a ki 1562-ben azt írja, hogy „számlatlan fázcan vagyion Sziget (vár) környül”. Isten a megmondhatója, hány szarvast vettek föl a somogyi és a zalai gyóltán. Bakony erdei bővelkedtek vaddisznóval. Hiszen akkor a vaddisznót bakonyinak is hívták, tehát bizonyos, hogy szép számmal lakták Bakony muzzdalyos erdeit. A hód akkor még kisebb folyóvizeinkben is bőséggel akadt, úgy, hogy szigonynyal és varsabálval fogdos-ták. Küngsberger generális például 1553-ban a török helyett Leoka vidékén a hódokat fogdosta. Farkas, medve, hiúz — a mit jávoznak is hívták — elegendő akadt. Nyúl annyi volt, hogy a nyúlászás a jobbágyoknak is szokásos mesterségük volt.

Hát még víziszarvas mennyi szállodálhat nálnuk? Hiszen az ország területének java része mocsártó, morotva, libhany, fertő és halvány volt. A mig sik területeink a vízi madarak boldog otthona volt, addig erdős bérceinket, égbenyülő sziklahegyeinket a ragadozó madarak falkái lakták. Ezek is otthon érezték magukat nálnuk. Eledelel bőven akadt. Hiszen a háború öröklő folyt nálnuk s így dögtest úton-útfélen akadt. Nem hiába mondták, hogy nálnuk a vadmadarak gyomra s vitézek koporsója.

GENERALIS MUSTRA TABELLA II. RÁKÓCZI FERENCZ IDEJÉBŐL.

Vad tehát bőven akadt, de — mint Battyányiné írja 1558-ban — megfogni nem igen tudták! Ha a XVI. századi vadászatok eredményét latolgatjuk, csodálva tapasztaljuk, minő jelentéksten préda jutalmazta a régi vadászok fáradozását. Bizony bizony nem hordták a zsákmányt szekereken haza, mint manapság. Maguk a vadászok is könnyen haza cipelheték, a mit fogtak.

Ez a sovány eredmény az akkori vadász-fegyverek kezdetlegességének és a vadászat patriarkális módjának a következménye. Jám-bor eleink a XVI. században még nem rendelkeztek használható lövedégekkel s nem is szívesen vadásztak ilyenekkel. Vannak ugyan írások, a kik azt hiszik, hogy őseink már Mátyás királyunk korában lötték a vadakat, de ez az állítás egyszerre kérdésessé válik, ha a XVI. századi nehéz és kezdetleges puszkákat megtekintjük. Bizony egy sem arra való volt, hogy vele vadászszanak. S ha néha mégis használták az otromba és nehezen kezelhető puszkákat, csak a nagyobb vadakra lehettek velük némi kilitással. Sebesen repülő madarakra azonban merő esztelenség volt ilyen fegyverekkel vadászni. Nem is akadunk a XVI. század vadászati leírásai közt a puszkára! A rendelkezésünkre álló adatok közt például csak egyetlenegy említi a puszkát. S ez az egy adat is vaddisznó-vadászatról szól. A többi kivétel nélkül a sólyommal, hálal, törrel és szagló kutyákkal való vadászatról szól.

A sólymászata nálnuk akkor élte virágszakát, mikor a nyugati államokban már hanyatlani kezdett. Ez az időszak a XVI. század, a mikor is férfainknak és nőinknek egyaránt kedves és keresett szórakozása volt a ragadozó madarakkal való vadászás. Nem is akadt valamirevaló udvarházunk, a hol jeles sólymok, rárókat, ölyöket és károly-madarakat nem tartottak. Minden úri családnak megvolt a maga madarász, a ki a vadászó madaraknak gondját viselte, s a ki a madarászat minden csinját-binját értette. Ezeknek a derék madarászoknak sok részük volt abban, hogy a magyar vadászó madarak a XVI. században európai hírne emelkedtek! Mert tudnunk kell, hogy ezidőtájt Belgium-tól egészen Törökországig mindenütt ismerték és keresték a magyar rárókat, sólymokat és ölyöket. Uralkodók, hercegek és basák keresve keresték az alkalmat, hogy magyar vadászó madarakat szerezhessenek. S ha ilyen kapnak, arannyal-ezüsttel nagyobbra tartják. Különösen nagy hírne vergődtek a nyitrai-vidéki ráró-madarak! Ezekről azt írják, hogy sebesek, mint az éjszaki szél, s marasabbra szállnak minden sólyomnál. A külföldi írók a magyar rárót basford-nak vagy kéklábú madárnak nevezik, s úgy írják róla, mint Magyarországon honos madárról, mely leginkább Nyitra- és Nógrádmegyét lakja.

Hogy az uralkodók mennyire keresték a magyar rárókat és egyébféle vadászó madarakat, erre nézve bőséggel áll rendelkezésünkre az írott emlék. A sok közül egynehányan sorát ejtjük itten. I. Ferdinánd egész uralkodása idején nyagattja a nyitrai püspököket a rárómadarakért. Bár elegendőt kapott, kérését gyakran megújítja. Sőt annyira megy, hogy a Balassák királyi rendeletben szólítja fel sólymok küldésére. Mária királyné (II. Lajosnak Belgiumban lakó özvegye) is így tesz. Az 1550. év június 14-én pl. a nálnuk is jól ismert Eyezinger Ulrik bárót szólítja föl, hogy neki a nyitrai püspöktől rárókat (Blaufuss-Vogl) szerezzon. Aztán ő maga is ír egy ügben (Turnhout várából) Thurzó Ferencz nyitrai püspöknek. „Az elmúlt években — írja — volt szíves nekem ölyveket küldeni. Most megint kéne néhány Nyitra vidékéről, mert az ottani ölyvek a legkiválóbbak s igen mag-gasra szállanak. Ha másféle kitanított vadászó madár is akadna, vagy kettő abból is elkéne.”

Bornemissza (Abstemius) Pál nyitrai püspök 1557-ben maga írja Nádasdi Tamásnak, hogy hét szép rárót, sólymokat és egy ölyüt küldött a királynak. Ugyanez a püspök 1560-ban magának a királynak írja: „négy sólymot küldök fölségednek, ketteje nagyobbfajta, ketteje meg kisebb; úgy-szintén négy rárót és három ölyüt. Ha a madarászaim többet foghattak volna, én is többet küldöttem volna fölségednek.”

Az 1564. évben Miksa király kért a nyitrai püspöktől vadászó madarakat: „sólymokat, az ölyvek azon fajából, melyet bastardnak vagy kéklábú madárnak hívnak.”

Olaszországban is jól ismerték a magyar vadászó madarakat. Hippolyt bíbornok például Egerből tíz sólymot küldött Gonzaga Frigyesnek. Ezek a sólymok nemcsak a kisebb madarakat fogták meg, de a vadludakkal, sőt a golyákkal is elbántak és kitűnően értették a nyúlászást. A XVI. században ezt meg Olaszországban is rendkívüli dolognak tartották, s csodálkozva írtak a magyar vadászó madarakról.

De nemcsak a művelt országokban csodálták a magyar sólymokat. Törökországba is eljuttott ezeknek a híre. S ha császári követek jártak Konstantinápolyban, a szultán meg a dívánuló basák nem egyszer kérték rárókat és vadászebeket. Az 1547. évben például a nagyvezér, aztán Rustán basa kért ebeket (canes schanios) és sólymokat. Ha az erdélyi követek a portára mentek, sólymokat és rárókat majd mindig vittek magukkal. Az 1570. évben például Szász Tódor vitte a szultánnak

A KIRÁLY MEGNYITJA A BÉCSI MÁSODIK VÍZVEZETÉKET.

az erdélyi fejedelem küldte söllymokat. A következő évben Sebes Gáspár uram tizenöt jeles söllymot osztott ki a konstantinápolyi basák között az erdélyi fejedelem nevében. Ha a szultánnak ajándékot vittek, a főszerepet mindig a *szép lányok*, és a *jó söllymok* játszták. A magyarországi basák is ilyenekkel szoktak kedveskedni. S a *jó kucsinak* (török söllymárnak) ugyancsak volt dolga, míg a csengetyűs rárókkal és söllymokkal a portára ért.

Ha már a külföldiek is sokat írnak, sok szót ejtenek a magyar söllymokról és ölyvekről: gondolhatjuk, hogy a magyar családok levelezése sem szűkölködik az efféle nyilatkozatok nélkül. Bizony-bizony nyakrafőre írogatnak ők egymásnak a vadászó madarakról. Az egyik kérve-kér ilyeneket, a másik — ha van neki — jó szívvel küld. Ez csak a madárszás idejére kéri kölcsön, amaz kéretlen is meglegi ismerőseit sebes söllymokkal és jeles rárókkal.

Az illetén levelek seregét nem szükséges itt felsorolnunk. Elég, ha egyet-kettőt megemlíünk, mert hiszen a levelek legtöbbször egyformára ütöttek. Egyik kökény, a másik galagonya. Azaz, hogy nem sok köztük a különbség.

Zrinyi Miklós 1562-ben a Baththyány Kristóftól küldött ölyveket megköszönvén, megírja, hogy hasznukat veszi, mert Sziget körül számtalan fácska van.

Gyulay János is neszét venén, hogy Baththyánnak sok madara van, 1563-ban ő is hozzá fordult. „Tudjuk — írja latinul — hogy uraságodnak kisebb fajtájú ölyvei is vannak. Ne hagyjon minket egy-kettő nélkül. De egy szőlő ebet, azaz fűrre való vizslát is küldjön.”

A Baththyányak imígyen sokfelé osztogatták az ölyveket és a karvalyokat. Viszont ha nekik ráró-madár volt szükségük, a felvidéki uraktól kérnek. Az 1569. évben például Bánffy László Beczkó várából küld nekik rárómadarakat. Ugyanez évben Pálffy Tamás is tartogatott részükre két rárót. „Azonban — írja György mester — az egyiket elszalasztották volt! Aztán fentakadt volt; az lábát kissé sérleli, de meggyógyul.” Az 1573. évben Baththyány Boldizsár, Thurzó Ferencztől kér rárókat. „Rárókat — feleli Thurzó — bizony nagy örömmel küldöttem volna kegyelmednek, de bizony csak egy sincsen. Árvában volt egy, ennek sem mehetek végére, hova lett.”

Zamaria Ferrandó főkapitány 1592-ben Zay Pétertől, e kor leghatalmasabb vadászától és madarászától kér karvalyt: „Tudom — írja — hogy kegyelmed bőves karvalyokkal. Azért im egy emberemet kegyelmedhez bocsátom. Kérem kegyelmedet, küldjön egyet.”

Nádasdy Ferencz (a híres Fekete bég) Bécsbe

és Pozsonyba is magával vitte vadászó madarait. Ezek között *springzet* (rárót) és *kiköcsén* madarat is említ. A *springzet* jól ismerjük. Hogy a *kiköcsén* madár mi volt, arra nézve Zay Lőrincz uram 1583. évi levele adja meg a magyarázatot. Ebben a levélben Zay uram világosan megírja, hogy a *kiköcsén* nem egyéb, mint *ölyv madár*.

Ilyen és e féle dolgot a XVI. századi levelek eleget említenek. A vadászó madarak azonban, a mikről bennök szó esik, nem mind iskolázott madár volt. A mi uraink egymásnak többnyire olyan madarat küldtek, melyet csak azután kellett még betanítaniok. Helyes szokás volt ez, mert hiszen ha valaki kitűnő vadászó madarat akart, magának kellett oktatnia, hogy a madár idejében megszokja a gazdáját.

Az ajándékba küldött madarak tehát többnyire olyanok voltak, miket akkor fogtak vagy akkor szedtek ki a fészkekből.

A vadászó madarak szedése a nyár derekán történt. Mikor a fiókák már szépen megtollasodtak, kiszedték őket, még pedig rendszerint éjjel. Persze pontosan ki kellett számítani az időt; mert a ki nem fejlődött fióknak semmi hasznát sem vehették. Ha pedig már kifejlődtek, hamar elhagyták a fészket, s így a fészkeszedők csak hiult helyüket találták. Zalánky György uram írja például 1575-ben Baththyány Boldizsárnak: „elementünk az ölyvekért, de ki nem szehettük őket, mert már elrepültek a fészkekből!”

Mivel az efféle dolog gyakran megesett, a magyar urak idején meghagyták madarászataikat, hogy a fészkeszedők csak hiult helyüket találják. Zalánky György uram írja például 1575-ben Baththyány Boldizsárnak: „elementünk az ölyvekért, de ki nem szehettük őket, mert már elrepültek a fészkekből!”

A kiszedett fiókokat egy ideig nagy gondnal ápolták, hogy valami bajuk ne essék. Aztán *julius hó végén* hozzáfogtak a tanításukhoz. A tanítást a madarászok is végezheték, de rendszerint mégis maga a gazda oktatta a madarait. Zay Péter az egyetlen, a kiről tudjuk, hogy a karvalyait a morvai madarászok iskolába adta, noha ő maga is kitűnően értette a tanítás mesterségét. Hogyan történt ez a tanítás, eléggé ismeretes. A jól kiéhezett söllymok vagy karvalyok fejére kápát vontak (hogy ne láthassanak), a lábukra meg zsineget kötöttek s keztyűs kézen tartották. Aztán ugyancsak madzagon galambot bocsátottak el. A ragadozó madár megérezvén a zsákmányt, süvölteni kezdett. Erre levették a fejéről a kápát s madzagon a galamb után bocsáták. A ragadozó madár egy pillanat alatt elfogta

a galambot. De nem engedték, hogy felfalja, hanem sipszó vagy csengetyűszó mellett visszahelyezték a keztyűs kézre, s ott adták neki kellő hizelgessel eleven galambot. Ily módon a vadászó madarak megtanulták, hogy a sipszó vagy harangszóra a gazdájuk kezére kell visszazállaniok. Ha a madár már értette, mint kell a zsákmányra csapnia és a kézre visszazállania, akkor zsinag nélkül bocsátották vadászatra.

Az éjjeli ragadozó madarakat a magyar urak éjjel tanították ki. Zay Lőrincz például 1583-ban Léváról írja a bátyjának: „Az kegyelmed karolyját tanítom. Abban vagyok nyughatatlan, mert *éjjel én magam hordozom, éjjel után Horvát!* Tudom, hogy kegyelmed neheztel rám az karolyért, de ha kegyelmed ideadta volna a kiköcsén ölyvet (*kyköchen ölyvet*), én odaadtam volna kegyelmednek az karolyt érte, kit elhoztam.”

A kitanított vadászó madarakkal akkor kezdték meg a mulatozást, mikor a madárszás ideje elérkezett. Az urak madarászai ilyenkor rendbe hozták a *térítőt* és a *zsákos hálókat* meg a kosarakat s alkalmas helyen fölállították azokat. A vadászó madarak ugyanis nemcsak arra valók voltak, hogy egyes állatokat megfogjanak, hanem arra is, hogy a menekülő madarak farkait, meg a nyulakat a hálókba kergessék.

A betanított madarakkal nyulakra, foglyokra, fácskákra, darvakra, gémekekre, vadludakra, a kacsafélékre, például az igen kedvelt *Balaton fuacskájára* s más vízi szárnyasokra vadásztak.

A XVI. században a mieink a rabbá esett élő madarak java részét vesszős kaliezkába zárták, s a mennyire lehetséges volt, megszelidítették. Nagyon szerették a háznl a szelid madarakat, különösen az olyakat, melyeknek a tollát a süveg vagy a kalpap díszítésére használhatták. A XVI. századból ránk maradt összeírások például minden magyar várnál megemlítik, hány szelid darut tartanak. Ezeknek a darvaknak a kezelését külön *darvaszokra* bízták, a kik aztán a használható tollakat évenként kiszedték. Pelérdy Ádám írja például 1572-ben Nádasdy Ferencznek: „Küldtem vala nagyságodnak valami darutollakat, kiket nagyságod itt való darvai neveltek.”

A darvakat úgy is szerezték, hogy fiatal korukban a fészkekből kiszedték és megszelidítették. Ez a nehéz mesterség is a darvaszok dolga volt. Az 1566. évben Ághy Miklós két szelid darut küldvén a nádorispánnak, a következő megjegyzést teszi: „A *darvaszt* bocsátottam velük, hogy szerivel viselje és meg ne sértse őket és tollukat meg ne törje. Ez idén is igen jártattam darufiakért... Az darvaszok váltig forgódtak.”

Mondanunk sem kell, hogy a XVI. századi madarászásnál a vadászebeknek is nagy szerepük volt. Hiszen a nyulakon kívül ezek a madarak fogásához is értenek! Ezért vizsla, kopó és agár nélkül kevés madarászat és vadászat esett meg. Baththyány Ferencz 1558-ban kopókat kérvén, ezt írja a nádorispánnak: „Vadam volna elég, de nem foghatom meg.” Póky Menyhárt is ilyenforma dolgot jelent 1556-ban, irván: *Hogyha fekü-vizslánk volna, foglyot bőven foghatna a madarász. Tudok hoztam egy fekü-vizsláról.* Igen gyakran szerepel a XVI. századi levelekben a *fűrre való* vagy *fűrésző vizsla*, a *nyulászó vizsla*, a *strázsát álló agár*, a szelektől fajtott török agár. A legkiválóbb agarakat főagaraknak hívták. Debrecezi Menyhárt 1591-ben 125 forintot szerez a töröktől egy ilyen agarat, melyről maga írja, hogy Eger táján nincsen mása.

A XVI. században divatos kutyanek között ezek a közönségesebbek: Kormos, Hajdú, Préda, Dervis, Rigó, Fecske, Cziezke, Fordits, Czierka, Dutka stb.

Mint különlegességet megemlíjük, hogy a XVI. században szelidített párducezzal is vadásztak. Báthory András írja 1551-ben Erdélyből: „Láttam János királynál egy párduczot, kit néha nyúl után bocsátának.”

Takáts Sándor.

1. Fővámter és Váci-utca sarka, a hol december 6-án házbeomlás történt. 2. A Stein-ház bontása az Eötvös-téren. 3. A Gizella-tér és Deák-utca sarka. 4. Dorottya-utca 9.

HÁZBONTÁSOK A FŐVÁROSBAN. — Balogh Rudolf félfotóel.

SZÍNHÁZ.

A *barrikád*; Paul Bourget drámája a Nemzeti Színházban. — *Sárga lilium*; Bíró Lajos „vidéki története” a Magyar Színházban. — *Meguntam Margitot*; Pierre Wolff és Georges Courteline vígjátéka a Várszínházban.

A dráma és regény inkompatibilitásának elmélete nem titok előttem, de hogy miért ne lehetne jó regényből jó drámát csinálni, és megfordítva, sohasem láttam át; a művészet terén az a priori elméletek nem érnek sokat, a mi tegnapi lehetetlennek látszott, ma valósággá lehet és a legkisebb tény halomra döntheti a legvaskosabb elméletet. Csak annyit engedek meg, hogy Bourget, a híres regényíró és essayista, ismét igen gyöngye drámát irt: A *barrikád*. Még azt is; hogy talán azért, mert regényíró. Tudván ugyanis, hogy az ő regényírói modora, a finom analízis, a másodfokú, az analízis analízise, a színpadon nem hathat: a rendes módszerével ellenkezőt követett, sutba dobott minden analízist és reflexiót, valóságot akart adni. A miben ereje van, arról lemondott; a minek kedvéért lemondott, nem érte el. Nagy témának a fájába, a szociális kérdésbe, vágta a fejszéjét. A fát nem döntötte le, a fejsze szilánkjai pedig szanaszét hevernek, egyik-másik a favágót sebezte meg.

Nagy műasztalos a dráma középpontja, egyike azoknak a mintaelemeknek, kiktől a drámaírókat nem lehet eléggé óvni. Ez a mienk iparban nagyhatalom, az életben is kifogástalan. Kitiűnően bányk munkásaival, a fia maga is szocialista. Igaz, hogy a műasztalosnak (özvegy ember) gyöngéd viszonya van az egyik munkásnővel, de feleségül akarja venni. Ezzel veszélyeztetni ugyan fia boldogságát, mert lehetlenné teszi fiának egy másik igen konzer-

vativ gyáros leányával való házasságát, de apa és fiú egyaránt hajthatatlanok becsület dolgában. Ezen mintaelemek ellen fordulnak a dráma földalatti hatalmai. A gyáros munkásai a legvalóságosabb üzleti helyzetben sztrájkolnak, a sztrájkot az a munkavezető szervezi, a ki a gyáros fiának meghitt barátja, a gyáros szeretője pedig visszautasítja a gyáros felajánlott kezét, mert titokban a sztrájkszervezőt szereti. A sztrájkszervező is szereti ezt a nőt és talán inkább feltékenységből, mint szociálizmusból szervezi a sztrájkot.

Öt szerelmes ember sorsa és sztrájk: talán kissé sok ennek a gyöngye alkotmányú drámának a hajóján. Sok is, kevés is. Sok, mint szám, kevés, mint érdeklődés, mert egyik sem érdekes. Az apa szerelmi ügye nem érdekes, mert el van intézve. A szeretője nem szereti és át fog pártolni a munkásához, a kit az előzmények nem bántanak. A fiú szerelmi ügye mondva csinált nehézség, mert hiszen az apa házasságának megfűszerezésével nincsen semmi akadály. Marad a sztrájk. Az is elintéződik, mert a gyárosnak egy régi munkása, más sztrájkörökkel szövetségbe, titokban elvégzi azt a munkát, melyet a gyárosnak szabott időre kell szállítania. Hol itt a dráma? Csak sok esemény van és semmi dráma.

Az egyetlen drámai jelenet az, midőn a sztrájkszervező megtudja, hol dolgozott a gyáros a sztrájkörökkel és föl akarja gyújtani a rejték műhelyét az elkészített árukkal együtt. De a gyárosnak most nyíltan hozzá átpártoló szeretője megakadályozza benne és a rendőrség is végre megérkezik. A sztrájkszervezőnek ebből nem lesz semmi baja, sőt a gyárosok bojkottját is ki fogja heverni, mert a mi gyárosunk nagylelkűsége segíteni fogja, hogy ön-

álló üzemet kezdjen. Egy baj marad: a sztrájkvezér a sztrájk alatt az ivásra adta magát és veri a szeretőjét. Ennek ugyan semmi előzménye nincsen a darabban, de ha a drámaírónak még annyi szabadsága se volna a drámában, neki, a teremőnek, akkor érdemes volna-e drámaírónak lenni?

Ez se szerelmi, se szociális dráma. A szociálizmus csak arra szolgál, hogy az izetlen szerelmi dráma gyöngösgétől elfordítsa a szemünket, a szerelmi dráma pedig fűszerezni akarja az igen száraz szociális drámát. Az egyik ló balra húzza a szekeret, a másik jobbra, kissé rézsut, úgy, hogy előre jutunk ugyan, de nagy zökkenésekkel. A földolog benne mégis a szociálizmus, melyet a szerző *pártatlannul* akar bemutatni. De pártatlanság-e ez? Az egyik oldalon csupa anyagi ember, a másik kon hálátlan és szörnyűséges népség. Egy vonás mégis impozáns, talán a szerző akarata ellenére: a munkások összetartása. De összetartanak, mint szél, eső, villám és földrengés: a rombolásban. Ez nem az igazság.

Az előadás azonban igen érdekes volt. Aczél Ilona a gyáros szeretőjében nevezetes művészi erőt rejtett. Igaz, hogy kissé hercegnői volt, de vannak munkásányok, a kik hercegnőbék a hercegnőknél. Játéka szép és igaz. *Pethes* munkása némelyeknek durvának tetszett, én így szeretem és vad energiájában gyönyörűséget találtam. *Gál* és *Somlai* az érzelmes jósgát segítették diadalra.

Bíró Lajos is a novellából és regényből ugrott a színpadra. Ez az ugrás sem sikerült, de a *Sárga lilium* színpadi hatása, úgy látszik, igen nagy. Szerettem Bíró Lajos robusztus tehetségét és hiszem, hogy olyan tűzhányó, kinek előbb sok mindenféle salakot

kell kivetnie magából, míg lángjai tisztábban lobognak. A Sárka lilimban kevés örömet találhat. Minthogy nagyon sokaknak nagyon tetszik e darab, könnyen meglehet, hogy az én benyomásom igen szubjektív, próbáltam is ellenőrizni magamat, eszemmel fölibe kerülni benyomásaimnak, de nem sikerült, eszem is benyomásomhoz pártolt. Már a témát is vizsgálom: Egy főherceg (újabbban nagyherceg) kis vidéki garnizonban. Két eshetőséget látok: bohózatot (a minek úgy örültem volna!), vagy komoly drámát (a mit szívesen elviseltem volna, ha a főherceg ember is). Bohózatról szó sincs, komoly drámáról sem, csak iszonyú szatíra van a két osztály ellen, mely a drámában úgy elkülönül egymástól, mint olaj a víztől, az egyik a katonaság a főherceggel, a másik a polgárság. A szerző igazán pártatlan, nem úgy, mint Bourget, neki az egyik kutya, a másik eb. A katonák jó mulatók, sok pénz költenek, de egyébként igen egyszerűek, t. i. ésszerűek, igen nagyon egyszerűek, a fő- vagy nagyherceggel együtt. A polgárok ocsmányok. Kapzsiak, érdekhajhászok, szájasok, hazugok, még csak nem is mulatók, de mulatóságok sem.

TÜLKÖSÖK.

A LEGJOBB DUDÁS.

A LEGJOBB TÜLKÖS.

DUDÁS.

KANÁSZ-HANGVERSENY IPOLYSÁGON.

A katonák határozottan szimpatikusabbak, ámbar érdekelték őket is tudnak hajhászni. De legalább uniformisuk vannak, fessék és vidámak. Azután hatalmasak, főleg a nagy- vagy főherceg. Melyiket szeressem, melyiket szeressem? Rég nem éreztem magamat ilyen kellemetlen társaságban. Mondják, hogy ez hü rajz. Lehet. De akkor az ördög viheti az egész emberi életet. Vagy csak a kis városban és garnizonban ilyen az élet? A cselekvény színhelye az első felvonásban vidéki kávéház. Először a polgárok fecsegnek és konspirálnak, azután a főhercegek mulatnak. Történni csak a felvonás végén történik valami, t. i. hogy a kávéházba cseppen Peredy orvos a hugával, kit most hozott haza a klostorból. Főhercegek még ott vannak és ismerkedés jó léte. A főherceg t. i. össze-

akarla kaszabolni a kávést és Peredy ebben megakadályozza. Így is lehet ismerkedni. A főherceg szeme, részegsége mellett is, megakad a fiatal leányon, a kinek, a mennyire ily állapotban lehet, udvarol. Ennyi van ideig. A második felvonásban a főherceg elcsatlajta az orvost hazulról, azután betör az orvos

bizonyos politikai szereplését már az előző felvonások előkészítették (új párt létesült, melynek ő lesz a vezére), a pártja segítségével meg akarja torolni a herceg gaz merényletét. De mindenki cserben hagyja. Pártja, melynek főbb embereit hercegek megvásárolják; huga is, a ki akar a herceg szeretője lenni, mert ked-

vező, esetleg még morgantikus házasság is lehet a dologból, végül pedig önmaga is cserbe hagyja, illetőleg megvásároltatja magát. Ez tehát a becsületes ember a darabban. De a drámában nem a szatíra hat, hanem egyes egyedül az emberrajz. Ebben a darabban ez hiányzik; van sok erős megfigyelés, gyilkos gúny, meglepő ötlet, de se a herceg, se a lány lelkét nem látom. Ha nincs lelkük, akkor bohózatra kellett volna ítélni őket. — Törzs leleményesen játszotta a herceget.

Mily üdítő ezek után csak gondolni is Wolf és Courte-line bohózatára: *Megúntam Margitot*. Ezek ismerik e színpadot, de az életet és az embert is. Egy karrikatúra alak a darab hőse, egy *Lauriane* nevű úr, a kit érdemes nevével szólítani, mert egyéniség, ámbár karrikatúra. Ez a Lauriane boldond, önhitt, számár, gő-

az embert. Ki nem ismeri? Néha elveszi a szeretőjét, néha válik a nejétől, néha megcsalja magát, néha mindennap vasaltatja a nadrágját, néha csak piszkos inget ölt, néha udvari tanácsosi címet vásárol, néha kifosztja magát, de mindig oly ostoba, oly önhitt és oly mulatságos. Ha *Kürthy* György játssza, akkor sikere biztos. Ez a fiatal színész már nehányszor meglepett bennünket *vis-comica*-jával. De a közönség mindig elfelejti és mindig meglepődik. Jó volna őt egyszer és mindenkorra beiktatni.

Alexander Bernát.

A NÉPKONYHÁBAN. — Rudnay Gyula rajza.

KANÁSZ-HANGVERSENY IPOLYSÁGON.

A Magyar Nemzeti Múzeum meg akarván menteni a palócászok pásztoraikat, nevezetesen pedig a kanászok ősi zenéjét, Bartók Béla zeneakadémiai tanárt, a magyar népzene leg- alaposabb ismerőjét kérte meg, hogy fonográf-felvételeket vegye fel belőle azt, a mi megőrzésre méltó. E hó 13-án vasárnap utazott le Bartók Béla a Múzeum kiküldöttjeivel Ipolyságra. Maga a vármegye mindenképen kezére járt a Múzeumnak. A magyarok a vidékről behívatta a kanászokat, de hogy szívesebben jöjjenek, a vármegye egyik közismert s minden kulturális czélért lelkesedő tisztviselője a legjobb tülkösnek és dudásnak díjat is tűzött ki.

A verseny tulajdonképen nem akart nyilvános lenni, de a város közönsége zajosan követelte. Így aztán a piac téren mutatták be a pásztorkok művészetüket. Először a tülkösök fújtak egyenkint. Előkerültek az ősibbnél ősi tülkődallamok teljes tisztaságban, mert a honti kanászokra még nem hatottak a különféle katonaindulók. Azután a dudá-

MESTERSÉGES VILLÁMCAPÁS.

Európában tudvalevőleg a zivatarkor nyáron a leggyakoribbak. Az őszi évszak előrehaladtával mind ritkábbak s végül már november havától kezdve igazán csak elvétve fordulnak elő s ha igen, úgy joggal csodálkozást keltenek. Pedig még ilyenkor is nagyon gyakran látunk hatalmas és jellegzetes zivatarfelhőket. Komor szürke fellegek vonulnak el fejkünk felett, szinte minden pillanatban várjuk egy-egy villám tüzeinek felvillanását. Legfeljebb futó záporosó, néhány szélroham s a fenyegető felhőgomolyok elvonulnak, mintha nem volna bennük egy szemernyi elektromosság sem.

Bizony van ezekben a téli fellegekben is elég, de még sem annyi, hogy a föld és a felhő különféle elektromosságai a közönséges szigetelő légréteg ellenállását leküzdve, kiegyenlítődjenek. Ha azonban a kettő közé valami alkalmas módon jól vezető aczélsodronyt helyezünk el, úgy e kiegyenlítődésnek mi sem állja útját s a villám az aczéldróton lesiklik a felhőből — a talajba. Szóval olyan villám-

csapás keletkezik, a melyet mi idézünk elő s a melynek mi szabjuk meg az útját. Ezt a kísérletet, mint tudjuk, 1752 szeptemberében Franklin Benjamin, fiának társaságában hajtott végre először s roppant mód örült, a mikor ez tényleg sikerült.

Ma, a mikor a felsőbb légrétegek meteorológiai viszonyait hatalmas sárkányok útján a magasba emelt műszerek segítségével kutatják, az ilyen mesterségesen, de akaratunk ellenére előidézt villámcsapások aránylag gyakoriak. Persze sok kárt is okoznak, mert a leveztető drótot teljesen elégetik. Ha a sárkány drótlát jó villámhárítóval kötjük össze, a villámcsapás nem veszedelmes. Ellenkező esetben a kísér-

letező életével játszik, mint például az elhunyt esztendőben Svédországban, egy tanár is, a ki nem lévén elővigyázatos, holtan terült el a reája pattant rettenetes villamos szikra csapása alatt.

November hó 2-án Lindenbergben (Brandenburg) a németek hatalmas tudományos léghajózási intézetében délután két órakor is felbocsátottak egy műszer-sárkányt. Körülbelül 6500 méter hosszú drótot kieresztettek már, a mikor észrevették egy sötét, zivatarkor felhő közeledését. A kísérletet rögtön abbahagyták, azonban már késő volt, mert egyszerre csak vakító villant, óriási dördült s a sárkány-drótot motollája minden megterhelés nélkül forgott tovább. A villám belesapott a vezetékbe s 5750 méter hosszú drótot elégetett. E sorok írója másfél arasznyira állott a dróttól, de nem érzett semmit sem, mindössze a füle zúgott s a szeme káprázott. A villámhárító tehát jól működött. Az elégett drót füstje még sokáig lebegett a levegőben s így a kéznél levő fényképezőszelékkel, hamarosan felvett képen azt be is mutathatjuk. A kép kissé ső-

tét, jobb felvétel azonban a sötét, borús, esős időben nem volt kapható. A barnás-szürke füstgomolyok alakja mutatja, mint zsuporodott össze a megszokás pillanatában a drót. Ez történt negyed négykor, a mikor is 2500 méter magasságban benn a felhőben —11° C, lenn a földön +4° C volt a hőmérséklet, holott a megfigyelés kezdetekor még +7° C-ot észleltek. A magányosan álló s fejük felett elvonuló, aránylag kis kiterjedésű zivataros felhő tehát 3° C-al hűtötte le a levegőt.

A sárkányokat a szél körülbelül még húsz kilométernyi távolságra vitte. Mindössze a lezuhanásnál sérültek meg egy kissé: a műszer, a mely a levegő hőmérsékletét, nyomását és nedvességét, valamint a szél erősségét mérte, teljesen ép maradt. A villámsapás sem ezt, sem a sárkányokat nem érintette, még csak perzselés nyomai sem mutatkoztak.

Dr. Massány Ernő.

ÉGI ÉS FÖLDI SZERELEM.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Ira Neera. — Olaszból fordította Balla Ignác.

XIV.

A zenithen.

Ippolito szinte teljességgel elfelejtette eddigi életfolyását. Semmi sem emlékeztette a házukra, a családjára, de a jövőjére sem gondolt. Lilia volt minden az ő szemében.

Néha úgy érezte, hogy egy fiatal lánykát szeret benne, a kit feleségül akar elvenni; más-

kor meg, a mikor lábcskái előtt térdelt, kicsinynek, egészen kicsinynek, gyengének és támaszra szorulóknak érezte magát és a mikor Lilia „gyermekem”-nek mondotta, úgy érezte, hogy ettől a gyöngédségtől elszorul a szíve és az anyai szeretet melege sugárzik most ő felé. Ilyenkor végtelenül nyugodtnak érezte magát, a minő még sohasem volt eddig, olyan biztonság-érzés fogta el, mint még eddig soha, mint hogyha ez a szerelem minden veszedelem ellen meg tudná védelmezni és oltalmazni. Viszont voltak pillanatok, a mikor nevetgéltek és tréfálkoztak és ilyenkor úgy érezte, hogy már régtől-rég, talán örök idők óta fogva ismerik egymást és Lilia az ő meghitt barátja, nővére, vidám társnője, a kire rábízhatja minden titkát és a ki olykor mint fontos hűzegnő jelenik meg előtte, a ki otthagya ezernyi föből álló fejedelmi udvarát és most csak ő érette él.

Voltak órák, a mikor Ippolito úgy érezte, hogy szenvedélye nem áll egyébből, mint hálából, rokonszenvből és csodálatból, de főként abból a titokzatos, ritka érzésből, a miről ifjú-ságának csapongó álmaiban álmodozott. Két szép, fiatal, értelmes emberi teremtsz szíve összedobban egy gyönyörű, mámoros álomban.

A természet csodálatához szokva, Ippolito a természeti képeket összekapcsolta valahogyan a saját érzéseivel. Figyelmét semmi sem kerülhette el, a mi a földön élt és mozgott: megértette a rügy ujongó sarjadását, a lehulló falevél panaszát, halk gyászát a szárán eltört virágnak, az elhagyott fészeknek, a meddő palántáknak és elhalt ágaknak. A fűben hanyattfeküdvé, szemét az ég felé emelve, megismerte a levegőben röpködő apró, alig látható pontokat a szédítő magasságban: a szilaj ifjú sasok röpkölését... és reszkette, hangosan dobogó szívvel pattant fel fektéből, úgy, kergette attól a homályosan felbukkanó érzéstől, hogy ő neki is a magasba kell emelkednie... Ő, felülemelkedni a földi dolgokon, végtelen magasságból nézni le rájuk és egyszerre átlátni mindent! Főlemelkedni egy nagy szerelemben, a mely a halhatatlanság lépcsőjéig emelne!

Csodálatos: a szenvedély, a mely egész valóját megtöltötte, nem oszlott el, nem emésztette fel saját magát, de még inkább megerősítette. Enjének titokzatos mélyéből egy új, erőteljesebb, tökéletesebb ember bontakozott ki. Szeretett volna valami nagy dolgot művelni, a melynek egyúttal mondhatatlanul gyönyörűnek is kellett volna lennie, mint valami templom, mint egy oltár, vagy még inkább egy örökké virágzó cserje, a melyből tízszázalok között élő tömjénillatnak kellett volna felszállnia az ég felé.

Lilia kíváncsian és bámulattal telve nézte e

VILLÁMSAPÁS ÁLTAL ELÉGETETT SÁRKÁNY-DRÓT FÜSTJE.

fiatal lélek kifejlődését a szerelem csodás napfényében. Az ő érzései most már nem hasonlítottak Ippolito érzéseire. A meddig csak tudta, követte lelkének szárnyalását és alkalmazkodó képessége olyan nagy volt, hogy voltak pillanatok, a mikor lelkük szinte tökéletesen összecsendült. Megértette Ippolito elcsapódását és meg-megborzongását, de ő maga — hiába, — nem tudott rögtön ugyanakkor elsápadni és megborzongani.

A róza-erdőske volt leggyakoribb menedékhelyük a forró nyári órák alatt. Itt valahogyan egy kis tisztást csináltak maguknak és egy függő hintaágyat erősítettek meg két fára. Lilia itt tartotta sziesztáját, fehér karját Ippolito nyaka köré fonva és abban a boldog tudatban, hogy ilyen közel lehetnek egymáshoz, elmondta egymásnak szerelmük történetét.

Lilia magának tulajdonította azt az érdemet, hogy ő volt az első, a ki szerelmével közeledett és hogy már akkor is szerette Ippolitót, a mikor először hallott róla beszélni. Ippolito azt erősítette, hogy ő már öröktől fogva szeretett Liliát és minden szépben, minden álomban, művészetében csakis ő reá gondolt.

Ippolito hirtelen erősen nézett Lilia szemébe és így szólt:

— Hol voltál te májusban, a mikor én egy-másután három levelet is irtam neked és te egyikre sem válaszoltál?

Lilia egy pillanatra lehunyta szemét, de azért rögtön felett és közben gyöngéden és szeretettel simogatta az ifjú tömött haját:

— A Rivierán, hiszen már mondtam neked...

— És miért éltél ott olyan boldog napokat?

— Mert éreztem, hogy te szeretni fogsz, — felelte Lilia és most felpillantott Ippolitóra. Szavainak őszintesége olyan kétségbevonhatatlan volt, hogy az a kis hazugság, a melyet beléolvasztott, fel sem tűnhetett.

— És az a nap, az a nap, a melyen először láttalak meg! En azonnal megismertelek.

— En is.

— Tudtam, hogy nem lehet más, mint te!

— És én: hogy te!

Még szorosabban simult most Ippolito Liliához:

— Meghaltam volna, ha nem szeretsz. Nem öltem volna meg magam, csak beléhaltam volna. Egyszerűen, természetesen látszó halállal, a mely biztosan utolért volna a te szerelmed nélkül. Oh, ha te tudnád, hogy mi az én számomra a te szerelmed! Az Énekek énekének hangjaiban érezheted!

Lilia megindulva fordult Ippolito felé, hogy megcsókolja. Szent félelem reszkettette meg egész valóját. Érezte talán azon a homlokán a lángész bélyegét?

Már Liliát is megsebezte egy róza tövise és mind a ketten meg voltak győződve, hogy ugyanaz a tövis volt, a mely Ippolitót is megszurta. És azután egyszer, ugyanazon az éjszakán, mind a ketten ugyanazt álmodták: ott állottak a tó partján, a melyet a közeledő vihar felborzolt és mind a ketten megreszkettek, mintha egy láthatatlan kéz érintette volna őket. És megtörtént nem egyszer, hogy mind

a ketten ugyanabban a pillanatban egy és ugyanazt a melódiát kezdték eldúdolni. Minden hozzájárult ahhoz, hogy lelküket közösen érezzék és az elhagyatottságban, magányosságban még erősebben fűzte össze a két szerelmet. És most Ippolito még jobban érezte, hogy a csodálat és hála adóját Lilia lábaihoz kell raknia, mert ime ő, a ki a legnagyobb hódításokra is igényt tarthat, a szegény, ismeretlen senkinek adományozta szerelmét és beérte ezzel a szerelemmel, távol a nagyvilágtól, győzelmeinek színhelyétől, barátaitól és hódolóitól, a kik fejedelmi udvart alkottak volt körülötte.

A kis rózsáerdőben volt egy mohos pad is, a mely a szalón pamlagára emlékeztette őket, a melyen ülve, Ippolito először csókolta meg Lilia kezét és Ippolito itt újból magában tartva ezt a drága kezezkét, hódolattal és áhitatosan csókolta össze minden egyes ujját, a mikor a nagy türkizes gyűrű tűnt fel neki. Lilia ezt a gyűrűt állandóan ott hordta jobbkezeének gyűrűsujján és Ippolito megkérdezte, hogy talán valami családi ereklye.

— Nem, — felelte Lilia, — ajándék.

A nélkül, hogy tudta volna miért, talán valami titokzatos ösztöntől űzve, Ippolito így szólt:

— Gyönyörű ez a gyűrű, de sok rajta a briliáns és ezért nem tetszik nekem. Ne viseld többé.

— Egyszer már letettem a kedvedért, — mondta Lilia mosolyogva, — hogy annál több hely maradjon a csókjaidnak.

— Tedd le, de... örökre!

— Gyerek!

És Lilia, számot vetve egy szerelmes szélsőségekkel, eltűntette a gyűrűt.

A mint Ippolito ezt észrevette, végtelen hálát érzett iránta ezért, hogy Lilia sajnálni kezdte, hogy miért nem hozhat érte több áldozatot.

— En nem ajándékozhatok neked drágaköveket, — mondta most hirtelen Ippolito feltörő szomorúsággal, — de ha módomban volna is, mégsem tenném, mert a drágák sem egyéb, mint semmitmondó, jelentőség nélkül való kö. Ugyan mit is jelentenek ezek a kövek, a melyeket szimmetrikusan összeillesztenek és a melyek azt a sok pénzt jelképezik, a melyet reá költöttek? Ha az ember jól megnézi ezeket a sok ékszereket, a mint most őket készítik, minden alkotó gondolat banális megvetésével, — hát igazán arra a gondolatra juthat, hogy éppen annyi értelme volna egy csomó bankjegy lánczon való viselésének is.

Mind a ketten felkaczagtak ezen a hasonlaton és Lilia megjegyezte, hogy reméli, nem sokára egy hatalmas diadémmal fogja őt Ippolito megajándékozni és ez csupa — csillagokból fog állani.

— Csillagokból?

— Igen, ha híres lesz.

Ippolito homloka elborult, mert hirtelen eszébe jutott jövőjének gondolata, a melylyel foglalkoznia mostanában nem engedte meg a szerelem.

— Még büszke leszek reád! — folytatta komolyan Lilia.

— Jobban szeretnél, ha híres lennék?

— Hiszen már ezért szerettelek eddig is.

— Ó, egyetlen nap, egyetlen éjszaka hírsége! Látnod, hogy meddig tartott.

— De az a híresség, a melyre én gondolok, egészen más! — mondta Lilia és ujjaskájával megérintette homlokát.

— Azt hiszed? — és Ippolito szíve hevesebben dobogott.

— Biztos vagyok benne.

Félhónapja éltek már itt a villában, a nélkül, hogy eszükbe jutott volna kisétálni. A hatalmas, ápolatlanságában dús növényzetű kert elegendő volt a rövidebb sétákra és a pihenő órákra, de a mikor végre a tóhoz is kisétáltak, kedvük kerekedett csónakázni. A villához egész közel, elhagyott kis öböl nyúlt be a száraz-földre, de itt nem voltak csónakok. Hozattak tehát egy kis csónakot, hogy rövidebb vízi utacsákán begyakorolják magukat az evezésben, kezdetben egy hajós segítségével, később pedig magukban.

Bár közel volt már augusztus vége, még mindig erős volt a forráság.

BABA-ISKOLA. — Kertész T. gyűjteményéből.

— Ha holdvilágunk lenne, — mondták egymásnak, — ma este kicsónakáznánk.

És holdvilágos volt az este. A mikor este, izzóvörösen feltűnt a hegyek mögül, mint valami égi csoda, — örömkük nem ismert határt.

Lesétáltak a parthoz, majd a fűvel benőtt lépcsőkön leszállottak egészen a vizig, előhúzták a csónakot, beleültek és megindultak Me-naggio felé. A hold, a mely még alacsonyan állott, a tónak csak egy részét világította meg, míg másik része sötétben állott és a csónak a könnyed árnyékban siklott tova.

Sohasem sejtettem, hogy az evezés ilyen édes-kellemes dolog, — mondta Ippolito, miközben ügyelt arra, hogy az evezőket halkan merítse meg, nehogy a víz csapkodásával megzavarja a békés órák csendjét.

Különösen a tavon, itt szebb, mint a folyón, vagy akár a tengeren. Hogy úgy mondjam, a tó inkább illik a szerelmesekhez... mert... nos, nem tudom, hogy miért, de úgy érzem, hogy így van!

— Ez igaz. A tó ölése bensőségebb, mint a tenger és intímabb, mint a folyó. Nem érzem a hegyek lélegzetvételét, a melyek fölénk hajolnak, mint görbehátú óriások, a kik valami szent helyet védenek? És a mi szobáink függönyei, redői le vannak bocsátva. Körülöttünk sötétség, Lilia! Nézd ezeket a pompás kékes

és zöldes szőnyegeket, a melyeket a hold ezüstszálakkal sző át! Melyik királyi pár dicsékedhet el még ezzel?

— És ezzel a gyönyörű uszályllyal, a mely csónakunkat kíséri? Ó, olyan szép, olyan csodás, mint egy tündér uszálya!

— A te uszályod! És azok a topázok, a melyek a távolban ragyognak, ó, tudom jól, hogy a bellagói nagy hőtelek lámpái, de nem találod-e te is olyanoknak őket, mint egy pogány istenasszony csillogó öve?

— Vagy még inkább, mint reszkető, izzó fogadalmi szívek egy oltáron? — mondta Lilia halkan.

Igen, igen! — kiáltott fel Ippolito rajongással, — fogadalmi szívek, valamennyi szerelmesnek szíve, a kik itt éltek és reszkettek a tó körül, az oltalmazó hegyek árnyékában, egy ilyen éjszakán.

Szerette volna még hozzátenni: ... és a kik úgy szerették egymást, mint mi! — de ezt a vallomást már kissé ügyefogyottnak találta.

Apró községek és nyárlakok maradoztak el mögöttük és az erkélyek felől odaáradt az olea illata, a nyitott ablakokon át beszélgetés és nevetés hangja szállt feljűk, mialatt a csónak, a melyet a hold fénye még nem ért el, lágyan, zajtalanul siklott tova. Trenezina kis öblöskéje egészen közel volt már hozzájuk.

MAGYAR BABÁK. — Berehtold Sarolta grófnő gyűjteményéből.

MÁRIA ANTOINETTE ÉS CSALÁDJA. (Lebrun képe után.) — Seldner Miklósné gyűjteményéből.

dulat elegendő lett volna, hogy a csónak felboruljon és pár pillanat múlva mind a ketten eltűnjenek a mélyben. Átölelte Liliát. Hallgattak.

A hold körülragyogta őket, mint valami apoteózisban, mint egy álomban.

— Esküdj meg, hogy szeretni fogsz örökké! Lilia felsóhajtott.

— Esküdj!

— Miért kéred az eskümet? Szeretlek. Nem érzed, hogy szeretlek?

Ippolito e szavakat követő csókban mintha elfojtott zokogás fel-feltörését vélte volna hallani.

— Annál jobban, a mint én szeretlek, tud meg, nem lehet szeretni!

Lilia most megborzosgott:

— Fázom! — sügta.

De nem az éjszaka hűvösségétől reszkett meg.

Ippolito azonnal megragadta az evezőket, hogy elérje a tulsó partot, még mielőtt a hold újból eltűnik.

A mikor a szárazföldre léphettek, mind a ketten szükségét érezték meg valamiféle mozgásnak. Nekivágtak a partmenti útnak és kart karba öltve, megindulva ettől a nagy, különös csöndességtől, lassan sétáltak hazafelé.

— Milyen elhagyott ez a part!

— Ha a halál közelébe felénk, a segélykiáltásaink nem juthatnának el emberi fülekhez.

Még ott reszkett szívük mélyén a halálfélelem, de Ippolito megszólalt szenvedélyesen:

— Nem, nem szabad meghaltnunk!

— Nem, nem, — felelte Lilia, — az élet olyan szép!

És valóban, mintha a halál gondolata még jobban felszította volna bennük a szerelmi lángot, még szorosabban karoltak egymásba. Egy holdsüti tiszta megállottak és hallgattak a madarak csivogását, a fülemile-éneket.

Nem tudták rászánni magukat, hogy hazatérjenek, a valóság érzése elveszett bennük és szinte öntudatlanul, gondolat nélkül haladtak előre a holdfényben.

Egy távoli óra ütése ébresztették fel őket álomból és ezek az óratüések olyanok voltak, mint emberi hangok, figyelemzések, a mi alatt ők úgy érezték, hogy kiszakították már magukat teljesen a világból.

— Lézzeno harangtornyának az órája, — mondta Lilia megreszkette.

— Mi az a Lézzeno?

— Egy elhagyott, csúf, szerencsétlen kis fészek ezen a parton. A balszerencse szülfalujának is szokták nevezni. Nyáron nincs holdfénye, télen nincs napja.

Ippolito tizenkét óratüést számolt és az utolsó ütés visszhangját is leste, a mely messziről, a tó felől visszhangzott.

— Lézzeno lakói most már milyen nyugodtan alszanak!

Ezeknél a szavaknál Ippolito hirtelen vízióján az otthoni házat látta maga előtt, de a kép Lilia melódikus kacagására azonnal eltűnt.

— És ha most látnának bennünket, azt mondanák, hogy bolondok vagyunk!

— Bolondok, igen, de a szerelem bolondjai! Még kőszálgattak egy keveset, aztán visszaváltak a csónakjukhoz. Lilia be akart szállni, hogy lefeküdjön benne és kipihenje magát.

— Aludj itt ma éjjel, — mondta Ippolito és betakarta Liliát azzal a fehér sállal, a melyet magukkal hoztak. — El foglak altatni a legédesebb altató nótákkal és lassan, óvatosan fogok evezni, hogy fel ne költselek.

— De szerelmem, én nem vagyok álmos. Csak itt akarok feküdni a lábaidnál és nézni, nézni téged!

A csónak lágyan, nagyon lágyan siklott előre, hazafelé, a lezárt villák, elsötétített ablakok előtt, az ünnepies, a mely csendben.

XV.

Ni.

Átkutatták az egész házat, a kertet és a legkisebb zugot is ismerték már. Minden fához, minden palatnyi helyhez, minden bokorhoz boldog pillanatok édes emlékei fűzték őket. A míg a teli hold tartott az éjszakákat a tavon töltötték, elmereszkedtek egész Balbianellőig is, de szeptemberben az éjszakák mind hívó-

sebbek és nyirkosabbak lettek és a gyönyörű nappalok inkább hegyi sétákra csábították az embert.

Egy reggel Ippolito, a ki már készen várta a lépéső alján Liliát, egy embert látott közelébe, a ki nagy kosarat cipelt a hátán. Mansa, a ki lépten követte, megfogta most a kosár egyik fülét és nagyon óvatosan levette az ember hátáról és az asztalra helyezte.

— Mi ez? — kérdezte Ippolito szórakoztalan.

— A signora fehérmeműje.

— A fehérmemű?

— Igen. Itt senki sem tudta volna kivásalni.

A signora Milanóba küldte a komornáját.

Ez a csekély és önmagában véve jelentőségtelen dolog gondolkodóba ejtette Ippolitót. Ő a társaságban soha meg nem forduló emberek korlátoltságával Lilia eleganciáját szinte elválaszthatatlannak találta gyönyörű lényétől... Mansa feloldozta a kosár kötelekét és a csipkék, selymek, szalagok egész zuhataga vonult el Ippolito szeme előtt.

— Megjött a kosaram? — kiáltotta most Lilia, miattalt keztyűjét és napernyőjét kezében tartva, lejött a lépésőn.

Ippolito válaszolt. Félíg tréfásan, félíg komolyan mondta Liliának, hogy túlságosan elegáns és hogy ő nem múlt ennyi raffinementhez és fél, hogy elveszti őt.

Lilia fejét rázta.

— Hát nem igaz, hogy én egy valóságos paraszt vagyok hozzád képest?

— Nem tudom, hogy mi vagy. Én csak azt tudom, hogy szeretlek és hogy soha, érted meg jól, soha, de sohasem szerettem úgy, mint most, mint a hogyan téged szeretlek. Meg vagy elégedve?

Ippolito boldog volt. De a szíve mélyén azért valami kis törzsrást érezték, a melytől megremegett. Ám ez a fájó érzés hamar eloszlott Lilia oldala mellett.

De később, egyszerre csak, minden átmenet nélkül így szólt Ippolito:

— Miért mondtad, hogy még sohasem szeretted úgy, mint most szeretsz?

— Mert igaz.

— Tehát ez azt akarja jelenteni, hogy már máskor is szeretted? Mást?

Lilia vállat vont. Úgy látszik, a fiú túlságosan naiv.

Ippolito pedig elhallgatott. Úgy érezte, hogy lelkének teljes harmóniájába most valami zavaró, bántó hang csendült bele... De természetesen ez csak egy pillanatig tartott, azután megint újra beszélgettek, nevelgéltek és — szerelmeskedtek egész nap, a mi azonban nem gátolta meg őket abban, hogy mind a ketten észre ne vegyék, hogy már nem egészen ösztönök egymáshoz és gondolataikat olykor-olykor elhallgatják.

Délután, a mikor Lilia fáradtsága miatt nem akarta elhagyni szobáját, Ippolito magányosan sétálgatott a kertben és csak most vette észre, hogy a veteményes mögött egy kis falusi házikó húzódik meg, a melyet dús terhük alatt meghajló ágakkal gyümölcsfák öveztek. Arra felé tartott.

De miféle különös, vörös szirmú virág lehet az ott a petrezselyem-ágy mellett?... Két egymásra hajló körtefa elzárta Ippolito elől a kilátást, de az élénk vörös szín átvillogott a lombok között. Megkerülte a veteményes-ágyat és ekkor egyszerre ott állott előtte egy fiatal teremtes, akkorcska csak, mint valami törpe rózsát, a melyen csak egyetlen egy biborvörös rózsza virított ki.

Ippolito váratlan megjelenésétől a kis teremtes sem meg nem ijedt, sem zavarba nem jött. Rózsás lábaeskaival ott állott a petrezselyem-ágyban és a mint bátor, nyílt tekintettel nézett az idegenre, olyan volt, mint egy kis király a saját birodalmában. És a mikor Ippolito mosolyogva feléje közeledett, olyan méltóságteljesen nyújtotta feléje kezecskéit, hogy Ippolitóból kitört a lelkesedés:

— Ó, édes, drága gyermek! Ki vagy te? Hogy hívnak? Mit csinálsz itt?

Nem felelt azonnal. Szemellátólag még nem alakult ki benne tisztán a véleménye e felől az idegen felől, vagy talán sokkal inkább foglalkoztatta a számocsa, a melyet ujjacskáik között tartott és lassanként eltűntetett szájacská-

jában. Pár pillanat múlva végre újból Ippolito szeme közé nézett és így szólt:

— Ni.

Ni?... Ime egy szó, a mi ugyan föltétlenül sokat fejez ki, — gondolta magában Ippolito, — de mit akarhat ezzel mondani?

Ebben a pillanatban egy egész fiatal asszony jött a házikóból a veteményes felé és a gyerek most így szólt:

— Anya!

— A bemutatás megtörtént, — mondta Ippolito nevetve. — Milyen bájos ez a gyerek!

És ebben a pillanatban észbe jutott, hogy már látott ilyen bájos gyermekarcot, de nem tudta, hogy hol. Csak homályosan gondolt arra, hogy a kis Jézus lehet ilyen Guido Reni Madonnájának karján a bolognai székesegyházban.

Az asszony átölelte a kis gyereket és megkérdezte, köszönte-e az úrnak.

— Köszönt, — szólt közbe Ippolito, — de a mikor a nevét kérdeztem, olyasvalamit mondtott, a mit nem értettem meg egészen. Azt mondta, hogy a neve — Ni.

— Ó, igen, ez a neve! Ő maga adta saját magának.

Közben Ni nekivágott a bab-ültetvényeknek, olykor el is tévesztette az utat, de aztán megint ráakadt az ösvényre és sohasem jött zavarba az akadályok miatt, a melyek útját kőszűtek állani. Valóságos kis varázsló volt ez a Ni. Minden arc, a mely feléje fordult, egyszerre mosolygóvá vált és az egész világ barátságos volt vele szemben.

Lilia is mosolyogva simogatta meg fejecskéjét, ha séta közben találkoztak, de ha Ippolito meg-megköszöntött olyas véleményeket is, hogy az élet céltalan, ha ilyen kötelek nem fűzik hozzá, — ilyenkor Lilia mély fájdalmat érzett.

A veszedelem még nem köszöntött be, de felhői már gyülekeztek.

(Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

Lehajtott fejjel és szomorúan be kell vallanunk, hogy a bűn már megszűnt szennéző lenni, vagy — mondjuk inkább úgy — még mindig nem tartunk ott, hogy a bűnt igazán szennézőnek tarthatnánk. Egyszerűen azért, mert nagyon is sűrűn találkozunk vele. A nagyvárosok kórházaira fehér zászlót tűznek ki, ha egyszer eltelik huszonnégy óra a nélkül, hogy új beteget vittek volna be a falaik közé. Esztendőnk telnek el, a míg ez a fehér zászló egyszer fölrepülhet a párkányra, mert a szenvedésnek és a szerencsétlenségnek nincsen pihenő napja. Nagy ritkaság az, ha huszonnégy óráig tétlenül marad.

De előfordult-e még egyáltalában, hogy a napi események krónikása is kitűzhetne volna a fehér zászlót büszke jelül annak, hogy huszonnégy óra lefolyása alatt egyetlenegy bűnt se kellett feljegyeznie? És van-e olyan fajta, a bűnnek, a mely testvértelenül, mint magában álló borzalom tudna megjelenni az események arányában? Nem elprodukálja-e szinte minden héten a nyomor, a szenvedély, a gonoszság, a léhaság és az örület szinte minden változatát az erkölcsi és a jogrend ellen való lázadásnak?

Továbbá: szennéző-e még ma is az, ha kiderül, hogy a diploma nem jelenti a nyomorúságtól való mentességet? Van-e olyan fajta, a diplomás pályának, a melyen nem látnánk embereket, a kik összeroskadnak a legelémibb inség nyomása alatt? Nincsen. Nagyon jól tudjuk, mert fájdalom, az élet nagyon is sok példával megtanított rá, hogy a diploma már régen nem terített asztal, hanem sokszor hideg vaczka a legrettegetesebb nyomorúságnak. Ügyvédek, orvosok, diplomás tanárok és mérnökök egy tömegében nem is jelentéktelen része ép úgy birkózik az inséggel, ép úgy éheznek, fáznak és nyomorog, mint egy része az asztalosoknak, lakatosoknak, napzámosoknak és más diploma-mentes embereknek. A különbség legfőkébb csak az, hogy a diplomás szerencsétlen, a ki nagyobb árat fizetett a boldogság belépőjéért és nagyobb igényekkel is lépett át jövője kapuján, még fájdalmasabban, még keservebben érzi a nyomorúság marását, a szíve még mély-

A NÉMET CSÁSZÁR AUTOMOBILJA KIRÁNDULÁSI CÉLRA. (Elöl a konyha-kocsi, középen szétcsúszható átor, a végül a személyszállító automobil.)

gőbb, a keserűsége még lángolóbb, mikor az inség igáját húzza.

Ez minden magyarázat nélkül is nyilvánvaló. Mi az oka és magyarázata tehát annak, hogy valahányszor a bűnbe esettek sűrű, szinte beláthatatlan légijében egy diplomás ember halavány és dült arcza esik a hír világossága, a magában nem rendkívüli bűn is rendkívüli arányokat ölt és olyan szennéző lesz belőle, a milyenné nem lett volna, ha a ki elköveti, nem egy mérnök vagy orvos, hanem mondjuk, egy bérkocsis vagy mászolólégény? Pedig egy nyomorúságba jutott bérkocsis vagy mászó se járhatta meg az inségnek, a szenvedésnek, az éhezésnek keservebb kalvariáját, mint az a nyomorult orosz mérnök, a ki rabolni és gyilkolni akart, hogy pénzt szerezzen koplaló családjának. Miért ütődünk meg tehát jobban szörnyű kísérletén, mintha valami más, diploma nélkül való szegény éhenkórás követte volna el, a mit cselekedett? Miért nem ez a megdöbbenésünk első szava, hogy:

— Borzasztó, a nyomorúság mire viszi az embert!

Hanem ez, hogy:

— Borzasztó, hogy egy diplomás ember ilyet tehet!

A magyarázat egyszerű. A diploma, ha jólétet nem jelent is föltétlenül, de jelent még valami mást, a mit a bűnbeesés veszedelmének a jóléttel szinte egyenrangú ellenszeresül szoktunk vallani. Jelent műveltséget. Jelent tanultságot. Jelenti az itélőerőnek és a mérlegelő képességnek nagyobb fejlettségét. Jelent egy nagyobb erkölcsi tudatosságot. Jelent több önművelést. Jelenti az energiák fokozottabb fegyelmezettését.

Jelenti mindazt, a mire hivatkozni szoktunk, mikor azt hirdetjük, hogy csak a műveltség, a tanultság az, a mi szenvedéseitől, bűneitől, nyomorúságtólól megváltatja az emberiséget.

És ez az, a minek rettenetes sérelme fölsajog bennünk, ha egy művelt és tanult embert a rablógyilkosság küszöbére dob a nyomorúság vérhabs hulláma. Ez az igazság sikolt föl bennünk ijedten, mint a kit homlokra ütöttek. Ennek az arcza torzul el egyszerre és lesz dadogóvá a nyelve, mintha mérget nyelt volna.

A minthogy mérget nyelt valóban. Egy igen fájdalmas kiábrándulás mérgét. Meg kellett ismernie, hogy a maga hirdetett ereje nem olyan nagy, a melynek joggal szeretnők. Egy darab kenyér terhe alatt összeroskad. Főként olyan kenyér alatt, a mely — nincs. A műveltségnek kétségtelenül megvan a maga büntől mentesítő hatása, de csak addig, a míg egy darab kenyeret is tart a kezében...

Ha mindazt a sok cipőt, pecsenyét, pénzt és egyéb jót, a mit a könyörületesség szíve a minapiban a Jancsics-rétre hordtak, a szerencsétlen orosz mérnök családjának küldték volna, ez a keserű tanulság megkímélte volna bennünket attól, hogy a szemünk elől tolakodjék. De maga a nyomorúság se okoz annyi bajt és tragédiát, mint a segítő szándék tájékozatlanságai. Hiszen ha a jótéves minden fillére odajutna, a hol igazán a legjobb

helyén lenne, talán nem is lenne éhező ember a világon.

De temérdek a téves czímzés, a miről a Jancsics-rét most már föld alá került tündetői nemcsak kaptak, de adtak is bizonyosságot. Mert nemcsak azok irtak téves adresszt, a kik nekik küldték az el nem fogadott adományokat, hanem ők maguk is elköverték egy hasonló tévedést.

Azt a táviratot értjük, a melyet az angol kormányhoz intéztek hadihajóért, hogy ez, mint a portugál király családját, őket is fölszedje. Várták-e valóban az angol hadihajó kikötését a Jancsics-réten? Bizonyára nem. Ennyire naivak semmi esetre se voltak, a kik ezt a fullánkös tréfát kiesszelték. Mi volt tehát a tervük vele? Az, hogy kellemetlenséget okozzanak mindazoknak, a kiknek a rajtuk való segítés inkább kötelességük lenne vagy lett volna, mint — az angol kormány. Ez a távirat demonstrációja volt annak, hogy a kik küldték, azoknak idehaza nincs hová fordulniuk. Mert itt senki se védi őket, senki se törődik velük. Se törvény, se hatóság, se emberség.

De hogy ez a fullánk valóban meg is szúrjon bennünket, hogy bennünk maradjon a mérge, ahhoz egy dolognak kellett volna bekövetkeznie. Annak, hogy valóban az történjék, a mit kívántak benne. Hogy valóban Anglia juttassa hajlék alá a budapesti hajléktalanokat. Ez teljes sikere lett volna a megszégyenítési akciónak. Ha így történik, minden ok meg lett volna rá, hogy pirolunkunk keljen Európá előtt.

De — nem az történt. Az angol hadihajó nem kötött ki a Jancsics-réten, a hol állítólag három-száz család várta, holott megjelent Lisszabonban, mikor ott csak egy kilakoltatott család várta. Ha ebben van következtetés, akkor bizonyára az angol kormány keserve dolga, hogy azt kimagyarázza. Ha a Jancsics-rét tündetői zavarba akartak hozni, vagy ki akartak pellengérezni valakit ezzel a távirattal, akkor bizony csak az angol kormányt hozhatták zavarba, mert róla derítették ki, hogy nem egyforma mértékkel méri királyoknak és parasztoknak a — hadihajóit. De ez volt-e a szándékuk valóban? Hát mit vett az angol kormány a Hétház kilakoltatottjainak, hogy rajta töltötték ki a mérgeket? Semmi kétség: itt is tévedés történt a czímzésben.

Különbén még az se lehetetlen, hogy azok a szegény emberek ott a Jancsics-réten csakugyan vártak az angol király hadihajóját, a mely Buckingham palotába vigye őket és ez adott nekik erőt ahhoz, hogy a sáros fűvön, szabad ég alatt háljanak, holott — fűtött pinczében szalmazsákon is hálhattak volna. De a nyomorúságnak sajátos és a fantáziája. A kinek egyszobás lakása sincs, az nem egy szobáról álmodik a vágyában, hanem tizenkettőről. Melyik kis nyomorgó varrónak az az ábrándja, hogy egy szabómester veszi el? Pedig ez is kitűnő párhuzam lenne a számára, de azért mind — főhercegről álmodik. Nem a szerencséről, hanem a legnagyobb szerencséről, a mi-ben hinni nem, de a miről álmodni nagyon szép lehet.

Mert az ábránd maga is boldogít. Miért ne válszanánk tehát belőle a legszebbet? Hány ember van, a ki a pusztta földön alszik csak azért, mert az ábránd aranyoszlop, menyeczetes ágáról nem hajlandó lemondani egy — valóságos szalmazsáékért.

Nem ezek közül való volt-e a szegény Kohler Mihály is, a kit a héten holtan szedtek föl az utca kővéről Brünben? Megállapították róla, hogy éhen halt. Nem volt se lakása, se enivalója, se egy fillér pénze. De találtak a zsebében — két sorsjegyet. Még pedig két nagy sorsjegyet. A kettő megért több, mint hatszáz koronát. Ha eladja őket Kohler Mihály, vehetett volna magának mindent, a mije nem volt. Lakást, ruhát, kenyeret.

De nem adta el. Inkább fázott, nyomorgott és meghalt éhen. Mert ha a sorsjegyet kihúzzák, Kohler Mihály milliomos lett volna. A saját palotájában lakhatott volna, soha se járt volna gyalog és minden nap fázáncpecsenyével rohlhatta volna el a gyomrát.

Nagyon sok embernek van sorsjegye, nagyon kevés csinál főnyereményt, de Kohler Mihálynak joga volt hozzá, hogy ő is reméljen. És nem volt hajlandó lemondani a milliójáról akkor se, a mikor egy hatos többet ért volna neki, mert az életét válthatta volna meg rajta. De Kohler Mihály inkább várt, várt akkor is, a mikor már szegénynek lehetetlen volt várnia. A gyomra sirt, jajgatott, morgott, a feje szédült, a szeme tűzlett, a szenvedés farkasai és kígyói vadul marták, de ő állta az ostromot, reszkető, kékülő kezeivel a szívéhez szorította sorsjegyeit és kétségbeesetten védte magát.

— Nem adom a milliómat egy tányér levesért! Nem adom! Nem alkuszom és nem hagyom gamamat megszarolni! Nem és százszor nem!

Nem is adta, nem is hagyta. És meghalt éhen az utca kővén, de a millió nagyszerű ábrándjával kétkül szívében. A mi talán többet is ér egy darab olyan kenyérnél, a mit az életünk legnagyobb álma árán vásárolunk. Mert ez a kenyér keserűbb a halálnál. Az igaz, hogy azért — mégis csak kenyér! Mégis csak élet!

Szigma.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Könyv a gyermekről. Míg külföldön az utolsó tíz év alatt óriási arányú és legalább részben rendkívül termékeny irodalom keletkezett a gyermek problémájáról, filozófusok, írók, pedagógusok, társadalomtudósok, orvosok nagy buzgalommal és szeretettel vetették magukat a jövő nemzedék tanulmányozására, sajátos lelki világának, fizikai szükségletének megfigyelésére — nálunk egy-két pedagógiai, tehát elsősorban az iskolai tanítással foglalkozó könyvön kívül alig tudunk ebből a körből valami érdemleges munkát is fölemlíteni. Most végre megjelent egy könyv, a mely remélhetőleg meg fogja indítani az ez irányú diszkussziót is a mi fö, bele fogja vinni a nagyközönségbe is a gyermekkel kapcsolatos kérdések ismeretét s az irántuk való érdeklődést. A kétkötetes könyvet Nádas Pál írta, czíme *Könyv a gyermekről. Munka, játék, művészet*. Szerzője a nyugat-európai eszmék körében mozog, ismeri és felhasználja a tárgykör egész újabb irodalmát, de maga is, mint nyílt szemű megfigyelő és fogékony gondolkodó áll a

problémákkal szemben, élénk érzékel, sokszor becsülésemelőtő bátorrával válogat a napirenden levő sokféle eszmé között a megvan velük szemben a saját eredeti álláspontja. Nem paedagógusmunka, a mit ad, a szónak iskolai értelmében, az élettel és társadalommal szoros kapcsolatban nézi a gyermeket, azoknak a társaszerzőknek szempontjából, melyek környezetéből, a körülötte lefolyó életből hatnak rá a meghatározó testi-lelki fejlődését. A gyermekszobából, a mesemondás világából, a játékból indul ki; mindjárt eleinte magrajzolja háttérül a gyermek lelki világának körvonalait. Szól a gyermek olvasmányáról, beleállítja a nagyvárosi életbe, szembeállítja a természettel, fejegeti a kertnek a kultúrának a kivált a gyermek-kultúrának való fontosságát. A második kötetben aztán a gyermeknek a kultúr-tényezőkhöz való viszonyát állapítja meg, szólva a művészi nevelésről, az amatőrök neveléséről, a zene és színház hatásáról a gyermek életére, a tánc és a gimnasztika szerepéről. A befejező részek az erkölcsi és szociális nevelés főszempontjait adják meg a végül a napfényes házról mond el érdekes dolgokat. Ebből az átnézetből láthatni, hogy a könyv nagyon érdekes és fontos kérdést vet fel már az sem kicsinylendő érdeme, hogy egyáltalán fölveti ezeket a nálunk csak igen hiányosan fölvetett kérdéseket. Másik érdeme pedig, hogy olyan formában tárgyalja, a melylyel közel tud közelebbi mindenkihez, a minthogy a művelt nagyközönséghez fordul, egyáltalán mindenkihez, a kit a gyermek érdek. Ezért arra van hivatva, hogy széles körökben olvassák, hogy gondolatokat ébresszen és gondolatokra figyelmeztessen s ily módon mozgatóon hasson az életre is. A könyvhöz Ignóti uti előszót.

A primitív ember hajdan és most. Az a nagy érdeklődés, melylyel a művelt emberek sokasága újabban a társadalmi tudományok felé fordul, föl-élesztette az érdeklődést az emberi társadalom ősfőmá, a kezdetleges ember társadalmi, életmódja és életföltételei iránt. Ennek az érdeklődésnek táplálására eddig egyáltalán nem volt magyar könyv, mert a mi etnographiai munka nálunk megjelent, túlnyomó részben a szakemberekre nézve bir csak érdekességgel. Most végre kap a magyar olvasó egy könyvet, a mely mindkét szempontból kapóra jön neki: formára a lehető legnépszerűbb, minden szellemi megerősítés nélkül, szórakozás módjára olvasható, egyszerű, élénk, derült hangon van írva s e mellett a vad népekre vonatkozó ismeretek rendkívüli mennyiségét közli.

Tárgyalásra kerül benne a kezdetleges ember egész élete, még pedig nem iskolás modorban, népek vagy földrajzi eloszlás szerinti rendszerrel, hanem nagy szempontok alatt összefoglalón, úgy hogy az olvasónak szeme előtt fölnek le az ember első erőfeszítései életének fentartására a társadalom és kultúra alkotására a kezdetlegesebb kezdetektől a nomád életig, a mikor először alakul meg valami olyan szervezet, a mi már társadalomnak nevezhető. S a mai tudományos álláspontnak megfelelően, hogy t. i. a mai vad népek körülbelül olyan életet élnek, a melyt Európa őslakói éltek a történelem előtti időben, beleveszi tárgyalása körébe ez utóbbiakat is, érdekesen elhelyezve meg az ásatások töredékes adatait. Az a rész pl., a mely a Cromagnon-barlang kőkorszaki emberének vagy a svájci csölöp-építőnek emberének mindennapi életét írja le, a könyv legérdekesebb és legtanulságosabb fejezetei közé tartozik. A könyv egyébiránt a kezdetlegesebb állapotban levő népek életének rajzából indul ki, a tűzföldi benszülettekből, az eszkimókból s úgy halad a fejlődés mind magasabb fokain élő népekre. Alig hiszszük, hogy akadon művelt ember, a kit ez a könyv nem érdekne; egyaránt alkalmas olvasmány az érettebb ifjúságnak és a felnőtteknek. Igazi angol gyakorlati érzéssel van írva; szerzője Scott Elliot kiváló angol etnografus és utazó, a ki a saját tapasztalatait is értékesíti benne. Címe: *A primitív ember hajdan és most*. Az angol eredetű Schöppin Aladár fordította magyarra.

A *Budapesti Szemle* decemberi számának nagyszámú érdekes és többnyire valami aktualitáshoz fűződő közleménye között első helyen áll *Wlassics Gyula* tanulmánya gróf Andrássy Gyuláról, illetőleg Wertheimer Edénék e nagy államférfiunkkal foglalkozó nevezetes monografiájáról. Az elhunyt Székely Bertalan nekrológját *Divald Kornél* írta meg. *Vácz János* Kazinczy történetírói működéséről értekezik, *Grager Róbert* a német keretes elbeszéléseiről. *Barrie* regényének, a *Margaret Ogilvynek* befejezése s *Hegedűs István* három verse adják a szépirodalmi olvasmányokat. A *Szemle* rovat közli *Beothy Zsolt*nak a protestáns irodalmi társaságban a magyar kultúráról mondott beszédét, *d'Isos Kálmán* megemlékezését Erkel Ferenczről, *Voinovich Géza* nekrológját Tolstojról. Az *Értéktől* rovat egy sereg magyar és külföldi könyvet ismertet. A *Budapesti Szemle* Berzevich Albert és *Beothy Zsolt* közreműködésével *Voinovich Géza* szerkeszti s a Franklin-Társulat adja ki; előfizetési ára egész évre 24 korona, egyes szám ára 2 korona.

Új könyvek.

Könyv a gyermekről. Munka, játék, művészet, Ignóti előszavával. Irta Nádaí Pál, Budapest, Franklin-Társulat. Két kötet; ára 8 korona.

A primitív ember hajdan és most. A kezdetleges ember élete, szokásai foglalatosságai, nyelve, hite, művésze, mesterségei, kalandjai, játéka stb. Irta G. F. Scott Elliot. Angolból fordította Schöppin Aladár. Negyvenöt képpel. Budapest, Franklin-Társulat; ára 8 korona.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közlebbi napokban: Borosnyói Borostay Öskár miniszteri tanácsos, a budai ev. ref. egyházzsnek egyik elnöke, presbyter és a Nagybányai ref. társaság elnöke, kit családja kívül egyháza is gyászol, 71 éves korában Budapest. A budai református parochialis tanács külön gyászjelentésben tudatta az egyház gyászát. — *Lórnagy Vilmos*, a ki a szabadságharc több csatájában vett részt és tekintélyes vagyonát is a haza oltárára áldozta, 75 éves korában Lugoson. — Székelyfalvi Muzsnyar Lajos, negyvennyolcas honvéd-vadászvezető, 81 éves korában Dicső-Szentmártonban. — *Heverdlé Ferencz*, nyug. gimnáziumi tanár és festőművész, 69 éves korában Budapest. — *Bárá Piret-Bihari Lajos*, cs. és kir. kamarás, főrendiházi tag, 49 éves korában Bécsben. — *Szántó József*, főgimnáziumi igazgató, 55 éves korában Rozsnyón. — *Csenedei és koplati Ferencz Béla* főszolgabíró, 48 éves korában Érsekújváron. — *Gerle Lajos* műépítő, 48 éves korában Budapest. — *Obál Mihály* posta- és táviró-felügyelő, Körmenben. — *Göndöcs István*, az erzsébetvárosi templom karnagya, az Országos Dalosgyűlés titkára, 53 éves korában Budapest. — *Lévai Kós Károly*, Kőbör hercegi intéző, Nógrád vármegye törvényhatósági bizottsági tagja, 42 éves korában Buzitán.

Özv. *IVÁNKA ÖDÖNNÉ*, a borsodmegyei Szalonna községben. — *PAULI ANDRÉ*, szül. pruzsinai Pruzsinszky Anna, 74 éves korában Nyitra. — *SKARNICZT GYULÁNÉ*, szül. Guérard Anna, 66 éves korában Gálközön. — *Özv. Sósiké TARNOK JÓZSEFNÉ*, szül. Hoschek Veroná, 63 éves korában Budapest. — *SCHLETTER KÁROLYNÉ*, szül. Woczasik Gizella, 53 éves korában Budapest. — *KONTÁRÓVICS VIKTORNÉ*, szül. Várasdy Etelka, 32 éves korában Lugoson.

EGYVELEG.

*Halálos esések. Az 1909.9.10-ik esztendőben *Kinet Miklós* lütti aviatikusnak halálos lezuhanása volt a 16-ik végzetes, halálos esés a magas légkörből. Az aviatikusokat mindez nem riasztja vissza, mert azóta is bátran úzik tovább e vakmerő sportot.

G. L.

SAINT-RAPHAËL

FRANCZIA TERMÉSZETES BOR

A gyomor legjobb barátja
bevált anémia, ideg- és gyomorbajnál és
lábbadozó betegknél.

Kapható minden gyógyszerárban 6.— koronájával.

Főreklár: Apotheke, Zum heil. Geist, Wien, I. Operngasse 16.

Külföldi siker. Székely Aladár váci-utcai fényképész művészi fényképeit a The Am. Photographer, a legtekintélyesebb angol fényképművészeti folyóirat három egymásután következő számában megleghangos elismerés kíséretében közölte. Öröndetes dolog, hogy a külföld is méltányolja művészi sikereit.

A kínaiak már mielőttünk régen ismerték a legfontosabb találmányokat, mi t. a papír, a porcellán stb. Az asztromónia és számtan náluk már rég művelt tudomány volt. Mesterséges fogakat ott már évszázadok óta ismerték, mert a kínai nagy súlyt helyez fogaira. Hogy fogainkat el ne veszítsük, elégséges ha azokat reggel és este egy általános használt fogápoló szerrel tisztítjuk, mint a melyen a Sarg-féle Kalodont.

Téli élet a Tátrában. Tátrafüreden élénken folynak az előkészületek a közelgő téli időnyre és ezeknek igen kedveznek a rendkívül korán beállott erős havazások. Az egész Tátra vidékét már most felmértéres hó fedi. Tátrafüred ezidén egészen új, legmodernebb sporteszközökkel szereltetett fel, és a Tátrafüredi Téli Sport Club nemzetközi versenyek rendezését vette tervbe. Az eddigi bejelentések után az idei téli időny igen élénken igérkezik; lakás csakis a Grandhotel igazgatóságánál rendelhető meg Tátrafüreden.

Nagy gondot okoz különösen éjszaka és óra bevásárlásnál a megfelelő czélg kiválasztása, mert egy czikknek sem olyan fontos a bizalom kérdése, mint éppen ennél. Mint rendkívül szolid, megbízható bevásárlási forrás Sarkadi Imre VIII. Üllő-út 36. ismeretes a ajánljuk ezen híres czéget a t. közönség figyelmébe. E czélg legmagasabb áron fizeti a brilliánsokat, aranyat és platintát.

OMEGA
LECHNER JÓZSEF CSÉS KIR.
UDV. ORÁS
BUDAPEST IV. VÁCI UTCA 8.
ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENŰVE

LEGALKALMASABB KARÁCSONYI AJÁNDÉKOK
Kristályüvegekben ívó és asztali készletek, virág-vázák, különféle dísz tárgyak.
Porcellánban étkező, jót, teás, kávé, moka és mosó készletek.
Modern függőlámpák. Zlatnói üveggyári raktár.
DYORATSEK GUSZTÁV Budapest, IV. Ferenciek-tere 3. sz. Királybazar.

Soha többé!

nem eserélek szappannal, mióta a Bergmann-féle vesszőparipa - lilomtejszappant használom (egyedül gyártók: Bergmann & Co. Tetschen a El.), mert az összes gyógyszerappanok közül ez a leghatásosabb és kizárólag csak általa érhető el szép, gyöngy-göden puha és szeplőtől mentes arc. Darabja 30 fillért minden gyógyszerárban, drogeriában és illatszerekkereskedésben stb. kapható.

BLUZOK *princesse* **RUHÁK**
— costum és pongyolák
FALUDI LÁSZLÓ Bpest, VI. Andrássy-út 48.
Dívatlap ingyen!

Lohr Mária (Kronfusz)

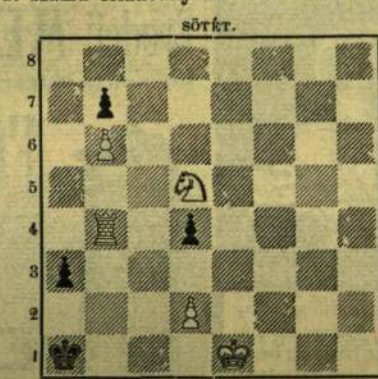
cipke-, vegytisztító-, kelme-festő-, szőnyegporoló- és szőrmegővő gyári-intézete. *.*.* Telefon 57-08.
Budapest, VIII. kerület, Baross-utca 85. szám.

A gramofon, mint házasságközvetítő.
Még a nyáron történt, hogy a Vörösmarty-utca egyik házának második emeletéről meglepő szép hangú nő éneke hallatszott be a szemben levő lakásba, hol egy fiatalember hallgatva elbűvölve a szép trillákat. Sőt annyira erőt vett rajta a bűvület, hogy minden tétevézés nélkül átment a tuloldali házba, kikérdezte a házastest, hogy ki lakik abban a bizonyos lakásban és a czimet megtudva bemutatkozott az anyának és előadta, hogy őt kedves leányának bűvös hangja csalta ide és bocsása meg talakodását, de ő neki meg kell ismerni azt a széphangú hölyvet. Az anya váltig állította, hogy van neki egy 19 éves leánya, de korántsem énekel olyan elbűvölően, de a fiatalember csak nem tágitott. Kölcsonös bemutatkozás után a legmelyebb hódolatát fejezte ki a kisasszonynak a rendkívül szép élvétért és ekkor felvilágosították, hogy nem ő énekel oly szépen, hanem a szomszéd szobában levő gramofon, melyen egy világhírű énekesnő felvett lemeze bűvölte őt annyira el. De a fiatalember még most nem akarta elhinni, hogy nem a höly énekel, végre is megmutatták neki a gépet és a lemezt, melyet Budapesti Széni és Kardos részvénytársaságnál, Andrássy-út 1. sz. szereztek be. Legérdekesebb a dologban, hogy az ismeretség mégis házasságra vezetett, mely a napokban köttetett meg a VI. kerületi anyakönyvvezetőnél.

A bordszámú áru ipar terjesztésén igen tevékeny részt fejtett ki a közismert jó hírnévűek örvendő Ösling bórond- és finom-bórunkészítő, Budapest, IV. Múzeum-körút 5. szám alatti üzletében levő áruival, u. m. ridikül, pénz-, szivar-, bankótárcák, utikészletek stb. utazó bórondokban, melyekkel igen nagy választékot nyújt a n. érdemű vásárló közönségnek a közlelő karácsonyi ünnepekhez.

SAKKJÁTEK

2722. számú feladvány Herland S.-tól Budapest.

Világos indul és a negyedik lépésre mattot ad.

Halló! Gyermekek!!! Halló!
Itt a gyorsvonat! Halló!

Csak mechanikai játékok szereznek örömet. Kérjen árjegyzéket. — **KLEIN DEZSŐ** látszerész, Budapest, F. elváros, Kecskeméti-utca 14. szám.

SARG-féle 60
KALODONT LEGJOBB
Fillet FOG-CRÈME

Serravallo
KINA BORA VASSAL
Kegyetlen kiállítás 1908. Legmagasabb kitünt. Erőstetőszer gyengéklődők, vérszegények és lábbadozók számára. Szívgyógyorjósító, idegerősítő és vérjavító szer.
7000-nál több orvosi vélemény.
1. Serravallo, a. é. kir. udari miniszter Trieste-Barcola.
Vásárolható a gyógyszerárakban állítólagos üvegekben K 2.80, literes üvegekben K 4.80.

Fiókok:
IV., Kecskeméti-utca 14.
IV., Raktár-út 6. sz.
IV., Harmados-utca 4.
VI., Andrássy-út 18. sz.
VI., Tere-kerút 30. sz.
VIII., József-körút 2. sz.

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. Bh6—h5	Ba5—b5 (a, b, c, d)	1. a7×b6		
2. He5—e4	Kd5×c4	2. d4×c5		Kd5×c5
3. d4×c5	↑ matt.	3. He5—f7		↑ matt.
1. a6×b7	↑ sz.	1. He5—b7		He5—c6
2. Vg4—d7	↑ matt.	2. Vg4—d4		Kd5—d6
3. Vg4—d7	↑ matt.	3. Vg4—c6		↑ matt.
1. He5—e4		1. Ba5—a1		
2. Vg4×e4	Kd5—d6	2. He5—d3		Kd5—d6
3. Vg4×e6	↑ matt.	3. d4×c5		↑ matt.

Szerkesztői üzenetek.

Igért a jövő. De profandus stb. Kirívó reminiscenziák, összeszedve mindenféle mezeiről, alaklatalul szállongó eszmé és hangulatfoslányok, alakító erő nélkül.

Két karácsonest. Nagyon fonyadt már a sok használatból az az ellentét, a melyből az egész vers szöve van s a megírásában sincs semmi frissesség, érdekes, új szín.

Megtalált olvasott lélek. Érzélgős, zavaros képzelgés, nincs a történetnek semmi magva.

A kis haldoklóhoz. Nászaj reggelén. Kezdetleges dolgok, nem nekünk valók.

KÉPTALÁNY.

A 46-ik számban megjelent képtalány megfejtése: *Magasztos gondolatok és tiszta szív, ez az, miért Istenhez könyörgőjünk.*

Felelős szerkesztő: **Hoitsy Pál.**

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5.
Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

HENNEBERG-SELYEM
K 135-től m-ként bluzok és ruhák számára, bérn. és már elvámolvá a házhoz szállítva. Dús mintakuldemény bérn.
Henneberg selyemgyáros, Zürich.

A Bór- és Lithion-tartalmú vasmentes gyógyforrás
Salvator
kitűnő sikerrel használtatik vesebajknál, a húgyhólyag bántalmánál és kövszénynél, aczurobetegségnél, az emésztési és lélegzési szervek hurutjainál.
Húgyhajtó hatású!
Vasmentes! Könnyen emészthető! Teljesen tiszta!
Kapható ásványvízkereskedésekben vagy a Selyem-Lipóci Salvatorforrás-Vállalatnál Budapest, V. Rudolf-rakpart 8.

RIDIKÜLÖK
pénn-, szivar-, levéltárcák állandó, nagy választékban legolcsóbb
CSÁNGÓ
— finom bőrúru készítőnél —
Bpest, Múzeum-körút 5.
A czím fontos!

Dr. Halasz-féle
SANITOL
a legértékesebb orvosi száj- és fogápoló-czerek
Kaph. gyógyszerárak és drogeriákban.

EKSZEREK
EZÜSTNEMUEK
ORAK, egyházi szerek, angol, francia, kínai stb. dísz tárgyak, gyári áron beszerzésű. Legújabb angolrendszertű fűtési módzatok.
SÁRGA JÁNOS cs. és kir. ud. szállító, ékszer- és kőszovár.
1911. év február 1. Budapest, IV., Király-út 1. sz.
Képes nagy árjegyzék ingyen.

ELKÁN és **GERŐ**
BUDAPEST, most: VI., Petőfi-utca 5. (Saját ház.) Telefon: 83—73.
Női- és uri városi bundák bebélelést jutányosan elvállaljuk. ***
!!! Nagy raktár szőrmegarnitúrákban, kabátokban és szőrmekucsmákban. Dívatlap ingyen és bérmentve. !!!

Ha fáj a feje ne tévózzék, hanem használjon azonnal **Beretvás pastillát**
mely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — **Ára 1 korona 20 fillér.** — Kapható minden gyógyszerárban. Készíti **Beretvás Tamás** gyógyszerész Kispesztén. *.*.*.* Orvosok által ajánlva. — Három doboznál ingyen postai szállítás.

Ezen könyv ingyen kapható.

A hipnotizmus és személyes magnetizmus titkainak feltárása.

A rochester new-yorki Tudományos Intézet az inézt egy a hipnotizmus, személyes magnetizmus és magnetikus gyógyászat tárgyaló és felvilágosító könyvet kiadott nyilvánosságra. A maga nemében a legcsodálatosabb és legkényesebben megírható mű, mely valaha nyomdából kikerült. Az intézet igazgatója elhatározta, hogy egy röviden kiszabott időn belül egy-egy ingyen példányt ad mindazoknak, akik komoly érdeklődéssel viselkednek ezen csodálatos tudományok iránt. A könyv a világ leghíresebb, a hipnotizmussal foglalkozó specialistája egyesült munkásságának az eredménye. Most már mindenki saját otthonában díjmentesen tanulmányozhatja a hipnotizmus és személyes magnetizmus titkait.

A SZEMÉLYES BEFOLYÁS BÖLCSESETE.

A HIPNOTIZMUS AZ EMLÉKEZÉST, TEHETSÉGET ELOEBBI ÉS VASÁRATOK JELEI KIBENNYIK. A TÁRSASÁG SZEMÉLYES MŰVÉSZSÉGÉNEK EROT VESZ: FELESZTI A REMÉNYT, ÖSSZTÖRI A DICSÉVAGYAT, A SIKEREK EROT ELMÁRÓZÁSAKAT ÉS MEGADJA NEKÜNK AZT AZ ÖNBIKALMAT, MELY MEGGYOZHAT MINDENKÉNT SÁJÁT VALÓDI ÉRTÉKÉNK. KULCSOT NYÚJT A HELSI ÉLLÉSTÉRESEK HELSI TITKAIRÓL ÉS LEHETŐVÉ TESSZÜNK AZT, HOGY BŐRINK GONDOLATAIT ÉS AKARATÁT ÖNKENYSEN ELMÉNYEZHETÜNK. HA MEGVÉTELTÜNK EZT A NAGYSZERŰ ÉS TITKAZTOS TUDOMÁNYT, SZÁLLÁSOKAT PLÁNTÁHATUNK AZ EMBERI LÉLEKBEN, MELEKNEK KIVITELÉRE EGY NAP ALATT VAGY AKÁR EGY ÉV MŰVÉSI ÉS SZÁMÍTHATUNK. A SÁJÁT RÖSZ SZOKÁSÁIDAT, VALAMINT BETEGSÉGEIDET, GYORSÍNTEN MÁSOKÉNT MAGAD GYÓGYÍTHATOD VELE. MEGSZABADÍTHAT ALMATTASÁGOD ÉS IDEGESÉGÉDŐT, ÜZLETI ÉS CSALÁDI GONDJÁIDAT. NYOMHÁZ HIPNOTIZÁLHAT SZEMPILÉNYEKKEL, ANTIKÓDOKAL EMBEREKET ÉS TUDTA NEKÜNK AZT AZ AKARATOT, MELY SZERINT ERŐSEN BEFOLYÁSOLHATOD. KÉPZETHET A LEGTÖBBSZÖR, FŐKÉZ BEHATÓ SZEMÉLYEKKEL, VAGY DRAMATIKAI TALENTUMOT; MEGHÍVHATOD JÖVŐ-ELMÉNYET; KIVÉTELESEN TELPÁTIKUS ÉS JÖVŐBÉLTÉRE TÁRSADAT; ÉRDEKESZTŐ ÉS TRÉFA HIPNOTIKUS ELŐADÁSOKAT TARTHATOD; KIVÁNSÁGOD SZERINT BIZTOSÍTHAT SZÁMODRA SZERELMÉNY ÉS ÖRÖK BARÁTSÁGOT; MEGVÉTELTÉSEK MAGAD MÁSOK BEFOLYÁSÁRA ÉS EN; FINANCIALIS TITKAINKAT NAGY SIKERT ARATHAT ÉS HATALOMRA TEHETSZ SZERT.

A new-yorki intézet garanciát nyújt arra, hogy önök azokat a titkokat feltárja, melyek a mondalkák elterjedésének a hipnotizmus legmagasabb és legkényesebb iskolája. Az intézet, mely szabadságra van az államtól, levált minden adóterhet, és ingyen példányt kíván, szíveskedjék csupán címzett egy tiz filléres bélyeg levelező-lapon New-York Institute of Science, Department 114 B, Rochester, New-York, U.S.A. címre beküldeni és az ingyenpéldányt postafordultával díjmentesen megkapja.

A HIPNOTIZMUS AZ EMLÉKEZÉST, TEHETSÉGET ELOEBBI ÉS VASÁRATOK JELEI KIBENNYIK. A TÁRSASÁG SZEMÉLYES MŰVÉSZSÉGÉNEK EROT VESZ: FELESZTI A REMÉNYT, ÖSSZTÖRI A DICSÉVAGYAT, A SIKEREK EROT ELMÁRÓZÁSAKAT ÉS MEGADJA NEKÜNK AZT AZ ÖNBIKALMAT, MELY MEGGYOZHAT MINDENKÉNT SÁJÁT VALÓDI ÉRTÉKÉNK. KULCSOT NYÚJT A HELSI ÉLLÉSTÉRESEK HELSI TITKAIRÓL ÉS LEHETŐVÉ TESSZÜNK AZT, HOGY BŐRINK GONDOLATAIT ÉS AKARATÁT ÖNKENYSEN ELMÉNYEZHETÜNK. HA MEGVÉTELTÜNK EZT A NAGYSZERŰ ÉS TITKAZTOS TUDOMÁNYT, SZÁLLÁSOKAT PLÁNTÁHATUNK AZ EMBERI LÉLEKBEN, MELEKNEK KIVITELÉRE EGY NAP ALATT VAGY AKÁR EGY ÉV MŰVÉSI ÉS SZÁMÍTHATUNK. A SÁJÁT RÖSZ SZOKÁSÁIDAT, VALAMINT BETEGSÉGEIDET, GYORSÍNTEN MÁSOKÉNT MAGAD GYÓGYÍTHATOD VELE. MEGSZABADÍTHAT ALMATTASÁGOD ÉS IDEGESÉGÉDŐT, ÜZLETI ÉS CSALÁDI GONDJÁIDAT. NYOMHÁZ HIPNOTIZÁLHAT SZEMPILÉNYEKKEL, ANTIKÓDOKAL EMBEREKET ÉS TUDTA NEKÜNK AZT AZ AKARATOT, MELY SZERINT ERŐSEN BEFOLYÁSOLHATOD. KÉPZETHET A LEGTÖBBSZÖR, FŐKÉZ BEHATÓ SZEMÉLYEKKEL, VAGY DRAMATIKAI TALENTUMOT; MEGHÍVHATOD JÖVŐ-ELMÉNYET; KIVÉTELESEN TELPÁTIKUS ÉS JÖVŐBÉLTÉRE TÁRSADAT; ÉRDEKESZTŐ ÉS TRÉFA HIPNOTIKUS ELŐADÁSOKAT TARTHATOD; KIVÁNSÁGOD SZERINT BIZTOSÍTHAT SZÁMODRA SZERELMÉNY ÉS ÖRÖK BARÁTSÁGOT; MEGVÉTELTÉSEK MAGAD MÁSOK BEFOLYÁSÁRA ÉS EN; FINANCIALIS TITKAINKAT NAGY SIKERT ARATHAT ÉS HATALOMRA TEHETSZ SZERT.

Fa- és bársonybeégető

szerszámok és anyagok, lombfűrés, faragás, és választékban

Juwel fabégető. Amateureknek, korcsolyák, háztartási és egyéb vasárnak üzletében kaphatók. Budapest, IV., Károly-u. 1. VIII. sz. boltban. Tesék árjegyzéket kéri; ingyen és bérmentve küldöm.

SZOLOOLTVANYOR

szőlő-vesszők és finom érme léki borok beszerzésére legmegelősebben ajánljuk a legjobb hírnévnek örvendő

SZÜCS SÁNDOR FIA szőlőtelepet Biharoszegezen.

Képes a leggyorsabb üzemelésre teljesen ingyen és bérmentve küld a cég. Ezen árjegyzéknek egyetlen 3 árú kiadásban van a névvel. mert so. mindenkit érdekelt dolgot tartalmaz. Tehát senki el nem mulasztja egy levelezőlapon kéri. Ötös ár és pontos kiszolgálás. Több ezer elismerő levél. Készlet: 3 millió.

MARGIT GYÓGYFORRÁS

Beregmege. gyomor, belek, húgyhólyag s különösen a legrosszabb esetben bármilyen igen jó hatást még akkor is, ha vérsétkes esete forog fenn.

Magrendelhető: EDESKUTY L.-nél Budapestben és a forrás kezelőszágnál Munkácsban.

Nálunk ujdonság!

AMODERN KOZMETIKA LEGUJABB VIVMÁNYA

ALFREDDI ANGI ANTISEPTIKUS VÉPY-PUDER

melynek szerepcsese összeállítása folytán aborón felismerhetetlen zománcz fejlődik. Ártaalmasságáról tanuskodik DR. NEUMANN ZSIGMOND kir. kérés-váltóórvenysek híres-egyesz prospektusunkon látható hiteles bizonyítványa.

BRITISH ANTISEPTIC POWDER LAB.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

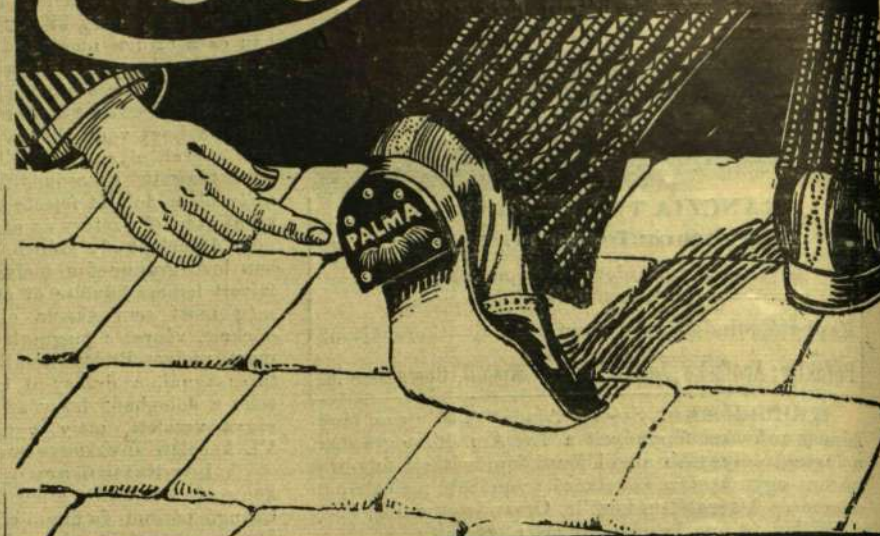
Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Ez az, a milén akarok:

„Palma Kaucsuk Cipőszarok”

Eredeti MEIDINGER töltő-, szellőző- és szabályozó KÁLYHÁK központi fűtésre szolgáló kaloriferek, szellőzőrácsok minden nagyságban.

FOLYTONÉGÓ KÁLYHÁK (DAUERBRAND)

Legelősebb fűtés. A hideg beálltával egyszer kell befűtönni és egész télen át ég. A szobákban kellemes és meleg.

EISLER és VÉRTES

Meidinger-kályhák gyára Budapest, VI., Andrássy-ut. 41. Árjegyzékek és költségvetések bérmentve.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

Kapható 3 nagyságu dobozban és féher, krém, róza, a ha ványörösz és testszubon az összes drogériákban győ. tárai bon és illatszerüzletekben. Magyarors. vez.-képv. Barcs Milán gyógyszer. Tel. 12-56.

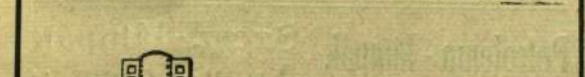
PAPEK JÓZSEF BORDOS ÉS FINOM BORARU KESZITO

BUDAPEST VIII. Rákóczi-ut. 15. Kizárólag jobb minőségű áruk. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Bőrszékpar

Kendi Antal Budapest, IV. Semmelweis-u. 7.

ANGOL BORBUTOR készítése, festése és renoválása saját műhelyemben. Ebédlozések, irodafotelek valódi bőrről. Üléstutor állványok kárpitozása. Székátalakítások!

ALAPITVA 1865. HECKENAST =GUSZTÁV= ZONGORATERMEI Bpest, csakis Gizella-lér 2. IBACH-ZONGORÁK egyedüli képviselője " Telefon. IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

ALAPITVA 1865. HECKENAST =GUSZTÁV= ZONGORATERMEI Bpest, csakis Gizella-lér 2. IBACH-ZONGORÁK egyedüli képviselője " Telefon. IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

ALAPITVA 1865. HECKENAST =GUSZTÁV= ZONGORATERMEI Bpest, csakis Gizella-lér 2. IBACH-ZONGORÁK egyedüli képviselője " Telefon. IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

ALAPITVA 1865. HECKENAST =GUSZTÁV= ZONGORATERMEI Bpest, csakis Gizella-lér 2. IBACH-ZONGORÁK egyedüli képviselője " Telefon. IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

ALAPITVA 1865. HECKENAST =GUSZTÁV= ZONGORATERMEI Bpest, csakis Gizella-lér 2. IBACH-ZONGORÁK egyedüli képviselője " Telefon. IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

ALAPITVA 1865. HECKENAST =GUSZTÁV= ZONGORATERMEI Bpest, csakis Gizella-lér 2. IBACH-ZONGORÁK egyedüli képviselője " Telefon. IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

ALAPITVA 1865. HECKENAST =GUSZTÁV= ZONGORATERMEI Bpest, csakis Gizella-lér 2. IBACH-ZONGORÁK egyedüli képviselője " Telefon. IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

ALAPITVA 1865. HECKENAST =GUSZTÁV= ZONGORATERMEI Bpest, csakis Gizella-lér 2. IBACH-ZONGORÁK egyedüli képviselője " Telefon. IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

ALAPITVA 1865. HECKENAST =GUSZTÁV= ZONGORATERMEI Bpest, csakis Gizella-lér 2. IBACH-ZONGORÁK egyedüli képviselője " Telefon. IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

ALAPITVA 1865. HECKENAST =GUSZTÁV= ZONGORATERMEI Bpest, csakis Gizella-lér 2. IBACH-ZONGORÁK egyedüli képviselője " Telefon. IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

ALAPITVA 1865. HECKENAST =GUSZTÁV= ZONGORATERMEI Bpest, csakis Gizella-lér 2. IBACH-ZONGORÁK egyedüli képviselője " Telefon. IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

ALAPITVA 1865. HECKENAST =GUSZTÁV= ZONGORATERMEI Bpest, csakis Gizella-lér 2. IBACH-ZONGORÁK egyedüli képviselője " Telefon. IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

ALAPITVA 1865. HECKENAST =GUSZTÁV= ZONGORATERMEI Bpest, csakis Gizella-lér 2. IBACH-ZONGORÁK egyedüli képviselője " Telefon. IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

ALAPITVA 1865. HECKENAST =GUSZTÁV= ZONGORATERMEI Bpest, csakis Gizella-lér 2. IBACH-ZONGORÁK egyedüli képviselője " Telefon. IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

ALAPITVA 1865. HECKENAST =GUSZTÁV= ZONGORATERMEI Bpest, csakis Gizella-lér 2. IBACH-ZONGORÁK egyedüli képviselője " Telefon. IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

ALAPITVA 1865. HECKENAST =GUSZTÁV= ZONGORATERMEI Bpest, csakis Gizella-lér 2. IBACH-ZONGORÁK egyedüli képviselője " Telefon. IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

ALAPITVA 1865. HECKENAST =GUSZTÁV= ZONGORATERMEI Bpest, csakis Gizella-lér 2. IBACH-ZONGORÁK egyedüli képviselője " Telefon. IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

ALAPITVA 1865. HECKENAST =GUSZTÁV= ZONGORATERMEI Bpest, csakis Gizella-lér 2. IBACH-ZONGORÁK egyedüli képviselője " Telefon. IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

ALAPITVA 1865. HECKENAST =GUSZTÁV= ZONGORATERMEI Bpest, csakis Gizella-lér 2. IBACH-ZONGORÁK egyedüli képviselője " Telefon. IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

ALAPITVA 1865. HECKENAST =GUSZTÁV= ZONGORATERME

Legfinomabb HACKER-féle

CHINA-EZÜST

evőeszközök, teljes készletek, gyertya-
lámpák, szivargarnitúrák, jardiniérek,
kávé-, tea-, mokka- és likőrkészletek
síb. dúsz választékban

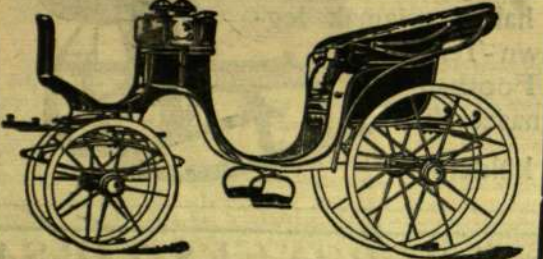
Kényelmes havi lefizetésre

AUFRECHT és GOLDSCHMIED utóda

ELEK és TÁRSÁ R.-T.

Budapest, IV., Rákóczi-körút 10.

Képes kinevezési igazolványt kívánatra ingyen

KOCSIÁRUCSARNOK

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 72.

A monarchia legnagyobb kocsiraktára. * Árjegyzék ingyen.

Rozsnyay Mátyas chininezukorkája

Többszörösen kitüntetve, 1869-ben a magyar or-
vosok és természetvizs-
gatók sumei vándorgyű-
lésén 40 arany pályadíj-
jal jutalmazvaLáz ellen!
Nem keserű!Legjobb szer láz, váltó-
láz, malária ellen, külö-
nösen gyermekeknek, a
kik keserű chinint be-
venni nem képesek.Valódi, 1146
haminden egyes piros
csomagolópapíron
Rozsnyay Mátyas
nevelésére olvas-
ható. 11266Rozsnyay Mátyas
gyógyszerháza

Arad, Szabadság-tér.

A MARGIT-CREME a főrangú hölgyek kedvence
szépség szersz. az egész világon el van terjedve.
Páratlan hatás szerencsés összehatásában rejlik, a bőr
azonnal felvesszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt
észlelhető.Mivel a MARGIT-CREME-t utánozzák és hamisít-
ják, tessék eredeti védjeggyel látni dobot előlapon, mert csak
ilyen készítményről állhat a készítő mindennemű felelőssége.A MARGIT-CREME arztalanul, szírtalan, vegy-
iszta készítmény, amely a külföldön általános feltűnést keltett.

Ára 1 K. Margit-szappan 70 fill. Margit-póder 1'20.

Gyártja Földes Kelemen laboratóriuma Aradon.
Kapható minden gyógyszerár., illatsz. és drogus-üzletben.A budai Szt.-Lukácsfürdő
„Nagyszállójában” és „Thermal-
szállójában” szoba teljes ellátással na-
ponként 10 koronától feljebb. Minden
szoba kilitással a Dunára. Kénes iszap-
fürdők és iszapborogatások. Fürdőismer-
tetést díjmentesen küld :: :: ::
:: Szt.-Lukácsfürdő részvénytárs.

Titania
Györgyszomszóságok, ruhamángorlók, facsarók
utólaghatolnak minőség és teljesítményesség tekinté-
tében! Legelőszobák. Katalógus ingyen és
bérmentve. Képviselek keresetnek.

TITANIA-MŰVEK, WELS 9 Ob.-Oest.
Magyarországi vezérképviselő: Takács Oszkár, Budapest,
VI., Nagymező-utca 49. szám.

RATIONALIS
Cementpadlólapok
gyártására szállítunk modern
hidraulikus és könyökemelti-
preket kéz- és gőzmozgató-
tárral az összes segédgépeket, u. m.
keverés, csiszolás, élesztés, zúzás,
osztályozás stb.-re. Saját munka-
képes szerkezetek. Különlegességi
gépgyár:
Dr. GASPARY & Co.
MAROGANSTADT (Németország).
238. számú árjegyzék ingyen!

TÖRLEY
TALISMAN CASINO-RÉSERVÉ

Erredéves országos
kiállítás díszoklevél

Erredéves ors
kiállítás dísz-oklevél

MAGYAR FÉM- ÉS LÁMPAÁRU-
:: GYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ::
— Budapest-Kőbánya. —

Petroleum - lámpák Szesz - lámpák
leggyorsabbul a legpazarabbig. Auer - égőre. ::
Légszesz- és villamos
:: csillárok. ::
Fém- és díszműtárgyak.
:: Valódi király-olaj ::
a legjobb biztonsági petroleum

Raktárak:
Budapest: II., Szilágyi Dezső-
tér 3. V., Gizella-tér 1., VI., Te-
rész-körút és Király-utca sarkán,
VIII., Üllői-út 2. Kálvin-tér sar-
kán, X., Jászberényi út. Pozsony:
Lőrinczkapu-u. Kolozsvár: Má-
tyás király-tér 3. sz. Debreczen:
Simonffy-utca. :: ::

Hölgyek figyelmébe
Mielőtt divatos női kiegészítőket vásárolna, kére
tekintse meg
PAPEK JÓZSEF
es. és kir. udvari szállító
bőröndös és finom bőr-
áru készítő kirakatait
Budapest, VIII., Rákóczi-út 15.

UI! A villamosság a nagyothallók szolgálatában.
A nagyothallás a világhírű MIKRO-
PHON AKUSTIK készülék hasz-
nálatával azonnal megszűnik.
Ezen korszerű halló készülék
készülék a mikrofon és telefon
alapelemei van szerkesztve és a
most már minden kultúrában
a legjobb sikerrel alkalmazták.
A készülék a mikrofon segélye-
vel foglalkozik és gyűjt a hangokat
és a telefon által megfogalmazza
természetes módon vezeti azokat
a fülsz. A készülék nagyon könnyű-
ven kezelhető és kényelmesen vi-
szelhető a mellényzsebbe is. Egy
teljesen felszerelt akustik készülék
ára elegáns tokban 3 Voltos, az-
nyon tartós elemmel K 60.—
Képes árjegyzéket kívánatra küld:
villamosságaiat készítő gégyár,
Bpest, Koronaherceg-utca 17.

David Károly és fia
DOBOZGYÁRA

POSTATAKARÉK-PÉNZTÁR:
MAGYAR-CHEQUE-SZÁMLA 484.
OSZTRÁK-CHEQUE-SZÁMLA 847956.
SÜRGÖNY-GYIM: „CARTONAGE”
TELEFON: 41-48.

VASÁRNAPI UJSÁG

51. SZ. 1910. (57. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, DECEMBER 18.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egész évre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A „Világkronika”-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekre a postailag meg-
határozott viteldij is esetlándó.

51. SZ. 1910. (57. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, DECEMBER 18.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.Egyes szám
ára 40 fillér.Előfizetési
feltételek:Egész évre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.A „Világkronika”-val
negyedévenként 1 koronával
több.Külföldi előfizetésekre a postailag meg-
határozott viteldij is esetlándó.

ZELENKA PÁL.

1839—1910.

MAGYAR EVANGÉLIKUSOK egyházi főemberei
között nem volt egy sem, a ki az utolsó
tizenöt-húsz év alatt annyit szerepelt
volna s oly nyomatékka a közvélemény nyil-
vánossága előtt, mint a tisztai egyházkerület
most elhunyt nagyerőmű püspöke, Zelenka
Pál. Nyulánk, magas, paposan elegáns alakja
feltűnt mindenütt, a hol megjelent, előkelő,
finom modora megnyert mindenkit, a kivel
érintkezésbe jutott, egyetemes nagy művelt-
sége, politikai tapasztalata és tapintata a köz-
élet minden helyzetében meg-
találhatta vele azt a módot és
mértéket, a melylyel a közélet-
ben fel kellett lépnie. Ezért a
mikor az evangélikus egyházat
nevezetes alkalmakkor reprezen-
tálni kellett, őt választották ki
a legtöbb esetben a hívei.

Egyéniségének ereje és értéke
azonban nem merült ki a rep-
rezentálásban. Bár tudományos
képzettsége is kiváló, egész va-
lójában a gyakorlat embere volt,
jeles adminisztratív tehetség, ve-
zetésre termett férfi. Mint a
miskolci eklézsia lelkesze s
mint húsz éven át püspök, egy-
aránt jelentékeny egyház-szer-
vező és vezető munkát végzett.
A miskolci egyház anyagi vi-
szonyait rendezte és virágzásra
juttatta harminczhat évi lel-
készkedése alatt, belső életét is
kifejlesztette, iskoláit, jótékony-
sági intézményeit gyarapította,
úgy hogy ma a miskolci egy-
ház a legjobban szervezett egy-
házak közé tartozik. 1878-ban
árvíz pusztított Miskolcon, ak-
kor rendkívüli buzgalmat fej-
tet ki az árvíz-károsultak ér-
dekében. Innen érthető az a
nagy tekintély, melyre már
aránylag fiatal korában jutott.
Alig volt több harmincz éves-
nél, mikor 1869-ben főesperessé
választották; ugyanezkor egy-

házkerületi főjegyzőnek is meg akarták választani, de ő maga még fiatalnak tartotta magát
erre az állásra s csak öt évvel később fogadta
el. Részt vett ez idő óta egyházkerületének
minden fontosabb dolgában, meg az egyete-
mes egyház főbb dolgaiban is; az egyetemes
gyámintézetnek pedig lelke, évtizedek óta ve-
zető szelleme volt s ő is képviselte külföldön,
a Gusztáv Adolf-egylet főgyűlésein.

Püspök-jelölt volt már régebben s mikor
Czékus püspök halála után 1890-ben a tisztai
kerület püspöki széke megüresedett, igazán a
közbizalom emelte a püspöki székbe. Ezzel
csak feltűnőbb lett a szereplése, — egybe-
ben addigi munkáját folytatta fokozottabb ará-

nyokban. Rövid idő múlva bejutott, mint a
két, hivatalában legidősebb evangélikus püspök
egyike a főrendiházba, a hol állásához méltó
módon szerepelt, nem keresve a feltűnést, de
híven képviselve egyháza álláspontját minden
fontosabb kérdésben.

Nagy feltűnést keltett 1895-ben az a lépése,
hogy lemondott püspöki állásáról. Ő ezt az
állásfoglalást az akkor életbelépett zsinati tör-
vényekből folyónak tartotta, melyek a püspöki
hathatóságot átalakították, s bár az egyház köz-
véleménye nem osztozott benne, ragaszkodott
meggyőződéséhez. Lemondása különben nem
jelentett változást, mert újra megválasztották
általános lelkesedéssel. Főrendiházi jogosultsá-
gát azonban egy időre elvesz-
tette.

Nagy kitüntetés érte 1898-ban,
mikor a német császár meg-
hívta útítársának a jeruzsálemi
új evangélikus templom felszen-
telésére tett útjára. E hosszú
utazás alatt közeli személyes
érintkezésbe jutott a császárral
s az őt környező világi és egy-
házi méltóságokkal s méltó mó-
don képviselte itt is a magyar
evangélikus egyházat. Egy iz-
ben istentiszteletet is tartott a
hajón s német nyelven prédikált
a császár előtt. Kevesen
jutottak magyarok II. Vilmos
császárral oly közeli összeköt-
tetésbe, mint ez utazáson ő.

Hivatalából kifolyóbból gyak-
ran megfordult Budapesten s
politikai és társadalmi körök-
ben egyaránt sok rokonszenvet
keltett maga iránt. Mindenütt
megállta helyét, a hová állították
s minden új szerepkörében
gyarapította érdemeit egyháza
felvirágztatása körül.

Az utóbbi években észrevé-
hetően megcsappant a munka-
ereje; betegség kezdte emész-
teni, a melynek most áldozatul
esett. Az erőteljes, alig hetven-
egy éves férfi szemlátomást
hanyaglott le s a halál csak még
nagyobb szenvedésektől váltotta
meg.

ZELENKA PÁL.

Dankó fotórek felvétele.